

Zittingsdocument

A10-0265/2025

12.12.2025

VERSLAG

over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid –
jaarverslag 2025
(2025/2165(INI))

Commissie veiligheid en defensie

Rapporteur: Thijs Reuten

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
TOELICHTING	37
BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT	39
INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	40
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	41

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid –
jaarsverslag 2025

(2025/2165(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), met name de bepalingen inzake het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB),
- gezien de Verklaring van Versailles, die tijdens de informele bijeenkomst van de staatshoofden en regeringsleiders op 11 maart 2022 werd aangenomen,
- gezien het “Strategisch kompas voor veiligheid en defensie – Voor een Europese Unie die haar burgers, waarden en belangen beschermt en bijdraagt aan de internationale vrede en veiligheid”, dat op 21 maart 2022 door de Raad werd goedgekeurd en op 25 maart 2022 door de Europese Raad werd bekrachtigd,
- gezien het pact inzake het civiele GVDB (Civilian CSDP Compact – Towards more effective civilian missions), goedgekeurd door de Raad op 22 mei 2023,
- gezien Besluit (GBVB) 2017/2315 van de Raad van 11 december 2017 tot instelling van de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO) en tot opstelling van de lijst van deelnemende lidstaten¹,
- gezien Besluit (GBVB) 2024/890 van de Raad van 18 maart 2024 tot wijziging van Besluit (GBVB) 2021/509 tot oprichting van een Europese Vredesfaciliteit²,
- gezien Verordening (EU) 2021/697 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot oprichting van het Europees Defensiefonds en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1092³,
- gezien het voorstel van de Commissie van 19 maart 2025 voor een verordening van de Raad tot vaststelling van het instrument “Optreden voor de Veiligheid van Europa door middel van versterking van de Europese defensie-industrie” (SAFE-instrument) (COM(2025)0122),
- gezien het voorstel van de Commissie van 22 april 2025 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 en (EU) 2024/795 wat betreft het stimuleren van defensiegerelateerde investeringen in de EU-begroting met het oog op de uitvoering van het ReArm Europe-plan (COM(2025)0188),

¹ PB L 331 van 14.12.2017, blz. 57, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj>.

² PB L, 2024/890, 19.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/890/oj>.

³ PB L 170 van 12.5.2021, blz. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>.

- gezien de conclusies van de Europese Raad, in het bijzonder die van 26 juni 2025, 20 maart 2025 en 6 maart 2025,
- gezien de informele bijeenkomst van de staatshoofden en regeringsleiders in Kopenhagen op 1 oktober 2025,
- gezien de conclusies van de Raad over de controle op wapenuitvoer, die op 14 april 2025 zijn aangenomen,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 5 maart 2024 getiteld “Een nieuwe strategie voor de Europese defensie-industrie — De paraatheid van de EU waarborgen door te zorgen voor een snel reagerende en weerbare Europese defensie-industrie” (JOIN(2024)0010),
- gezien de politieke beleidslijnen voor de volgende Europese Commissie 2024-2029 getiteld “De keuze van Europa”, gepresenteerd op 18 juli 2024 door de toenmalige kandidaat-voorzitter van de Commissie, Ursula von der Leyen,
- gezien het rapport van Mario Draghi van 9 september 2024 over de toekomst van het Europese concurrentievermogen, en met name hoofdstuk 4 daarvan over het vergroten van de veiligheid en het verminderen van afhankelijkheden,
- gezien het rapport van Sauli Niinistö van 30 oktober 2024 getiteld “Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness” (Samen veiliger – Versterking van de civiele en militaire paraatheid en gereedheid van Europa),
- gezien het gezamenlijke witboek van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 19 maart 2025 getiteld “Gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030” (JOIN(2025)0120),
- gezien de veiligheids- en defensiepartnerschappen van de EU met Canada, ondertekend op 23 juni 2025, en met het Verenigd Koninkrijk, ondertekend op 19 mei 2025,
- gezien het Noord-Atlantisch Verdrag, dat in 1949 in werking is getreden,
- gezien de op de top van Den Haag afgelegde verklaring van de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) die deelnamen aan de bijeenkomst van de Noord-Atlantische Raad in Den Haag op 25 juni 2025,
- gezien het tiende voortgangsverslag van 10 juni 2025 over de uitvoering van de gemeenschappelijke reeks voorstellen als bekrachtigd door de Raad van de Europese Unie en de Noord-Atlantische Raad op 6 december 2016 en 5 december 2017,
- gezien de drie gezamenlijke verklaringen over de samenwerking tussen de EU en de NAVO die de voorzitters van de Europese Raad, de Commissie en de secretaris-generaal van de NAVO op respectievelijk 10 januari 2023, 10 juli 2018 en 8 juli 2016 hebben ondertekend,

- gezien zijn resolutie van 9 oktober 2025 over een eendrachtig antwoord op recente Russische schendingen van het luchtruim en bedreigingen van kritieke infrastructuur van de EU-lidstaten¹,
 - gezien zijn resolutie van 2 april 2025 over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid – jaarverslag 2024²,
 - gezien zijn resolutie van 12 maart 2025 over het witboek over de toekomst van de Europese defensie³,
 - gezien zijn resolutie van 12 maart 2025 over voortzetting van de niet-aflatende steun van de EU voor Oekraïne, drie jaar na het begin van de Russische aanvalsoorlog⁴,
 - gezien zijn resolutie van 24 oktober 2024 over de verkeerde interpretatie van VN-resolutie 2758 door de Volksrepubliek China en haar voortdurende militaire provocaties rond Taiwan⁵,
 - gezien zijn aanbeveling van 23 november 2022 aan de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid betreffende de nieuwe uitbreidingsstrategie van de EU⁶,
 - gezien artikel 55 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie veiligheid en defensie (A10-0265/2025),
- A. overwegende dat de EU haar burgers moet kunnen beschermen; overwegende dat 81 % van de EU-burgers voorstander is van een gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en 69 % van versterking van de capaciteit van de EU op het gebied van defensiematerieel;
- B. overwegende dat het veiligheidsklimaat in de EU is verslechterd en de strategische concurrentie in ons oostelijke en zuidelijke nabuurschap, maar ook daarbuiten, toeneemt; overwegende dat de dreigingsanalyse van de EU gebaseerd moet zijn op een 360 gradenbeoordeling; overwegende dat de EU geconfronteerd wordt met veelzijdige dreigingen die steeds op nieuwe manieren tot uiting komen, waardoor het moeilijk is erop te anticiperen en ze tegen te gaan; overwegende dat de Euro-Atlantische gebieden, het Midden-Oosten, Afrika en de Indo-Pacifische regio steeds meer met elkaar verbonden zijn;
- C. overwegende dat bepaalde internationale actoren, met name autoritaire staten, de Europese veiligheid en stabiliteit in gevaar brengen door middel van een uitgebreide reeks hybride tactieken, waaronder cyberaanvallen, sabotage van kritieke infrastructuur, economische druk, voedsel- en energiechantage, de instrumentalisering van migratie,

¹ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0230.

² PB C, C/2025/4389, 9.9.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/4389/oj>.

³ PB C, C/2025/3151, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3151/oj>.

⁴ PB C, C/2025/3150, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3150/oj>.

⁵ PB C, C/2025/487, 29.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/487/oj>.

⁶ PB C 167 van 11.5.2023, blz. 105.

ontwrichtende politieke invloed en gecoördineerde, voortdurende pogingen om zich te mengen in de democratische werking van onze landen door middel van buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI), met name in verkiezingsprocessen; overwegende dat het gebruik van deze hybride tactieken door kwaadwillige buitenlandse actoren een echte bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU en haar lidstaten; overwegende dat de EU als integraal onderdeel van haar GVDB bepalingen moet toevoegen over de wijze waarop deze bedreigingen kunnen worden bestreden;

- D. overwegende dat Rusland en China steeds vaker hybride instrumenten gebruiken om de veiligheid van de EU te ondermijnen; overwegende dat het aantal schendingen van het luchtruim en de territoriale wateren van de EU-lidstaten aanzienlijk is toegenomen; overwegende dat terrorisme en extremisme, niet in de laatste plaats wanneer zij door buitenlandse mogendheden worden gefinancierd, om voortdurende aandacht vragen, zodat de EU en haar lidstaten ze kunnen bestrijden;
- E. overwegende dat de EU, als reactie op de dreigingen waarmee zij wordt geconfronteerd, dringend haar buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid doeltreffender moet maken om haar belangen en waarden te verdedigen binnen de eigen grenzen, in de Westelijke Balkan en in haar directe oostelijke en zuidelijke nabuurschap; overwegende dat het oostelijk nabuurschap en de Westelijke Balkan behoefte hebben aan meer EU-steun en intensievere samenwerking op het gebied van defensie om de stabiliteit en veiligheid te kunnen bewaren, met name bij de strijd tegen desinformatie en hybride oorlogvoering; overwegende dat de veiligheidssituatie in deze regio's onder druk staat door de Russische invasie van Oekraïne, alsook door de mogelijke overloopeffecten daarvan;
- F. overwegende dat Europa zijn veiligheid en defensie op een alomvattende en multidisciplinaire manier moet vormgeven door conventionele militaire capaciteiten te versterken, kritieke civiele infrastructuur, toeleveringsketens en energiefaciliteiten te beschermen, desinformatie en cyberdreigingen tegen te gaan en de maatschappelijke veerkracht te vergroten;
- G. overwegende dat het Europese continent te maken heeft met een uiterst ingewikkelde combinatie van zowel militaire als niet-militaire dreigingen als gevolg van de Russische illegale aanvalsoorlog tegen Oekraïne, waardoor de veiligheid en stabiliteit van de EU ernstig in gevaar worden gebracht; overwegende dat de bondgenoten van Rusland, waaronder China, Iran, Belarus en Noord-Korea, eveneens een actieve bedreiging vormen, zowel voor Europa als voor de wereldwijde vrede en veiligheid; overwegende dat Rusland in september 2025 samen met Belarus en andere partnerlanden militaire oefeningen onder de naam Zapad heeft uitgevoerd langs de EU-grens;
- H. overwegende dat Oekraïne zolang als nodig is moet worden voorzien van de nodige militaire capaciteit om een einde te maken aan de illegale aanvalsoorlog van Rusland en om zijn soevereiniteit en territoriale integriteit binnen zijn internationaal erkende grenzen te herstellen; overwegende dat de Russische inval in Oekraïne een aanval is op de op regels gebaseerde internationale orde en de huidige multilaterale wereldorde in gevaar heeft gebracht; overwegende dat Oekraïne niet alleen zijn eigen soevereiniteit en territoriale integriteit verdedigt, maar ook de algehele Europese veiligheid; overwegende dat de samenwerking tussen de EU en de NAVO van cruciaal belang is voor de coördinatie van de wapenleveranties aan Oekraïne;

- I. overwegende dat de staatshoofden en regeringsleiders van de NAVO in hun verklaring op de top van Washington van 10 juli 2024 China hebben omschreven als een belangrijke katalysator voor de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; overwegende dat China zijn militaire capaciteiten uitbreidt, waardoor het strategische evenwicht in de Indo-Pacifische regio en daarbuiten aanzienlijk wordt gewijzigd;
- J. overwegende dat het gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030 een capaciteitsgestuurde routekaart voor de lidstaten en de EU bevat, waarin kritieke lacunes en prioriteiten voor de veiligheid en defensie van de EU worden vastgesteld, met inbegrip van lucht- en raketdefensie, artillerie en munitie, drone- en antidronesystemen, elektronische en cyberoorlogvoering, artificiële intelligentie, kwantumtechnologieën, strategische hulpmiddelen en de bescherming van kritieke infrastructuur; overwegende dat in de routekaart voor defensiegereedheid 2030 strategische prioriteiten worden vertaald in concrete vlaggenschipprojecten, met name de oostflankwacht, het Europees initiatief voor droneverdediging, het Europees luchtschild en het Europees ruimteschild, die tegen 2030 voor collectieve afschrikking en veerkracht moeten zorgen;
- K. overwegende dat de EU-instellingen en de lidstaten maatregelen nemen in het kader van de omnibus voor defensiegereedheid met als doel de defensievermogens en -infrastructuur van de EU op te schalen teneinde de vereiste niveaus van gereedheid te bereiken om zich voor te bereiden op een conflict van hoge intensiteit en dat conflict op die manier te ontmoedigen; overwegende dat de omnibus voor defensiegereedheid erop gericht is grensoverschrijdende belemmeringen weg te nemen, vergunningsprocedures te vereenvoudigen en gezamenlijke innovatie te stimuleren, waardoor de basis wordt gelegd voor een echte Europese defensiemarkt en een uitgebreidere industriële schaalvergroting;
- L. overwegende dat het “Optreden voor de veiligheid van Europa” (SAFE-instrument) voorziet in een faciliteit op EU-niveau die oploopt tot 150 miljard EUR ter ondersteuning van gezamenlijke aanbestedingen op defensiegebied, met als doel de industriële productiecapaciteit te vergroten en te voorzien in voorfinancieringsmechanismen in verband met nationale uitvoeringsplannen, met als doel dubbel werk te verminderen en de technologische en industriële defensiebasis (EDTIB) van de EU te versterken;
- M. overwegende dat de huidige complexe geopolitieke situatie duidelijk maakt dat er meer inspanningen moeten worden geleverd om de EDTIB te versterken, met name voortbouwend op het programma voor de Europese defensie-industrie (EDIP) en de bijbehorende Europese defensieprojecten van gemeenschappelijk belang (EDPGB's); overwegende dat het EDIP ten volle moet worden benut om gemeenschappelijke aanbestedingen te stimuleren en te zorgen voor betrouwbare toegang tot essentiële militaire producten om potentiële voorzieningscrises het hoofd te bieden; overwegende dat EDPGB's gemeenschappelijke industriële projecten zijn die ontworpen zijn om de gezamenlijke ontwikkeling, productie, verwerving en het beheer van strategische militaire vermogens te bevorderen en tegelijkertijd het governancekader voor gecoördineerde en efficiënte defensie-investeringen te versterken;

- N. overwegende dat de EU onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie op het gebied van veiligheid en defensie, en met name wat betreft cyberbeveiliging, meer moet stimuleren;
- O. overwegende dat militaire mobiliteit een strategische pijler van het GVDB is en een essentieel instrument om de gereedheid, de interoperabiliteit en het afschrikkingsvermogen van de EU te waarborgen, met name langs de oostelijke en zuidelijke flank;
- P. overwegende dat de defensie-uitgaven van de EU eind 2025 naar verwachting een recordhoogte van 381 miljard EUR zullen bereiken, wat neerkomt op een stijging van meer dan 10 % ten opzichte van 2024; overwegende dat de defensie-investeringen in 2024 opliepen tot 106 miljard EUR en eind 2025 naar verwachting bijna 130 miljard EUR zullen bedragen; overwegende dat in het NAVO-investeringsplan voor defensie een traject wordt uitgestippeld naar 5 % van het bbp aan defensie-uitgaven tegen 2035, waarbij ten minste 3,5 % wordt besteed aan essentiële defensie; overwegende dat verschillende EU lidstaten reeds nationale plannen hebben aangekondigd om in die richting op te schuiven, wat wijst op een ingrijpende wijziging van de eerdere verbintenis tot het uitgavenniveau van 2 %; overwegende dat er volgens schattingen van het Europees Defensieagentschap (EDA) in totaal meer dan 630 miljard EUR per jaar zal moeten worden uitgegeven met het oog op de toezegging van de betrokken lidstaten om de doelstelling van 3,5 % van het bbp te halen; overwegende dat het plan een toezegging van NAVO-bondgenoten bevat om tot 1,5 % van het bbp te besteden aan onder meer de bescherming van kritieke infrastructuur, de verdediging van informatietechnologienetwerken, het waarborgen van civiele paraatheid en veerkracht, en innovatie en versterking van de industriële defensiebasis; overwegende dat de EU-lidstaten overeenstemming hebben bereikt over meer, betere en slimmere defensie-uitgaven, die in de eerste plaats moeten worden gebruikt voor samenwerkingsinitiatieven; overwegende dat het met eerdere daartoe gesloten overeenkomsten niet is gelukt de gestelde doelen te halen;
- Q. overwegende dat het GVDB twaalf civiele missies, acht militaire operaties en één civiel-militaire missie omvat, met ongeveer 4 000 personeelsleden op drie continenten; overwegende dat operatie EUFOR Althea het pad effent voor vrede, stabilisatie en de Europese integratie van Bosnië en Herzegovina (BiH) en nog steeds van cruciaal belang is om de veiligheid en stabiliteit van BiH en de hele regio te bewaren; overwegende dat de EU met haar missie voor bijstandsverlening inzake grensbeheer in Libië en operatie EUNAVFOR MED IRINI bijdraagt tot duurzame vrede, veiligheid en stabiliteit, aangezien ze zo het wapenembargo handhaaft, illegale wapenhandel en mensensmokkel tegengaat en de Libische kustwacht opleidt;
- R. overwegende dat het steeds belangrijker wordt bestaande partnerschappen met bondgenoten verder te ontwikkelen en overal ter wereld meer strategische partnerschappen aan te gaan; overwegende dat de EU op maat gesneden veiligheids- en defensiepartnerschappen nodig heeft om resultaten te boeken, vermogens te versterken en de algemene afhankelijkheid van afzonderlijke actoren en aanbieders te verkleinen; overwegende dat de NAVO een belangrijke pijler is van de verdediging van veel EU-lidstaten;

- S. overwegende dat de EU ten volle gebruik moet maken van artikel 42, lid 2, VEU en een Europese defensie-unie moet ontwikkelen, zodat ze alle EU-lidstaten en -burgers doeltreffend en autonoom kan beschermen; overwegende dat de operationele waarde van de clausule inzake wederzijdse bijstand van artikel 42, lid 7, VEU verder moet worden versterkt en dat er meer duidelijkheid moet komen over de praktische regelingen indien deze clausule geactiveerd wordt door een lidstaat;
- T. overwegende dat het Parlement actief helpt het GVDB-beleid uit te stippelen en dat dit de democratische grondslagen van de EU versterkt;

De geopolitieke context verslechtert

1. benadrukt dat Rusland de grootste en voornaamste bedreiging vormt voor de EU en haar lidstaten; onderstreept de ernst en urgentie van de bedreigingen voor de Europese veiligheid die afkomstig zijn van Rusland en zijn bondgenoten, waaronder Belarus, Iran en Noord-Korea; drukt nogmaals zijn onwrikbare steun uit voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne in het licht van de aanhoudende Russische aanvalsoorlog en de barbaarse aanvallen op burgers; verzet zich met klem tegen initiatieven waarbij Oekraïne zijn soevereiniteit zou verliezen, Rusland voor zijn agressie beloond wordt, territoriale veranderingen worden doorgevoerd door gebruik van geweld, straffeloosheid zou heersen en wordt beslist over de toekomst van Oekraïne zonder Oekraïne en over de veiligheid van Europa zonder de Europeanen; benadrukt dat Rusland ook lidstaten en andere, kwetsbare landen in het nabuurschap van de EU aanvalt en ernaar streeft onze maatschappelijke veerkracht te ondermijnen met zijn recente, herhaalde, versterkte en steeds frequentere schendingen van het luchtruim van de EU, onder meer in Estland, Polen, Roemenië, Letland en Litouwen, en met zijn hybride oorlogvoering, met inbegrip van (pogingen tot) moord, brandstichting, cyberaanvallen, sabotage van kritieke infrastructuur, economische dwang, de inzet van migratie en druk op de grens als wapen, rechtsmisbruik, ondersteuning van extremistische en separatistische groeperingen, inmenging in verkiezingsprocessen en informatiemanipulatie; stelt bezorgd vast dat Rusland zichzelf profileert als mondiale verdediger van “traditionele waarden” en dit narratief gebruikt als instrument om zijn invloed in het buitenland uit te breiden; dringt erop aan dat in het GVDB specifieke maatregelen worden opgenomen om deze invloed tegen te gaan; merkt op dat Rusland voor zijn hybride aanvallen online burgers en misdaadbendes uit de EU en andere Europese landen rekruteert;
2. drukt nogmaals zijn steun uit voor elk initiatief dat de EU en haar lidstaten in staat stelt gecoördineerde, eensgezinde en evenredige maatregelen te nemen tegen alle schendingen van hun luchtruim, met inbegrip van het afschieten van luchtvaartuigen die een risico vormen; verzoekt de Commissie en de Raad nogmaals een actieplan te ontwikkelen om de escalatie van de Russische hybride oorlogvoering tegen de EU-lidstaten op het land, in de lucht, op zee en op digitaal gebied vanuit Rusland of andere landen te voorkomen en tegen te gaan, met onder meer opties voor vergeldingsmaatregelen van de EU die overeenkomen met de ernst en intensiteit van vijandige activiteiten die tegen de EU worden ondernomen; verzoekt de lidstaten om, in overleg met de NAVO en de NAVO-bondgenoten, de inzetregels voor alle soorten bedreigingen te herzien om ervoor te zorgen dat ze kunnen reageren op de innovatiefste dreigingen; benadrukt dat de EU vastberadenheid moet tonen en moet laten zien dat

elke poging van een derde land om de soevereiniteit van haar lidstaten te schenden onmiddellijk met vergelding zal worden beantwoord; onderstreept dat Rusland zijn hybride oorlogvoering onverminderd zal voortzetten, tenzij er politieke of militaire vergeldingsmaatregelen volgen; onderstreept dat de EU, in nauwe samenwerking met de NAVO, verdere maatregelen moet nemen om hybride oorlogvoering op Europees grondgebied te voorkomen, waaronder passende beperkingen voor Russische diplomaten en het weren van de Russische schaduwvloot op alle beschikbare manieren; verzoekt de Raad en de Commissie de doeltreffendheid en de impact van de sancties tegen Rusland te vergroten om het vermogen van Rusland om zijn brute aanvalsoorlog tegen Oekraïne te blijven voeren en de veiligheid van andere buurlanden te bedreigen, definitief te ondermijnen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan samen te werken om handelsactiviteiten met Rusland en Belarus te verbieden, met bijzondere aandacht voor goederen die mogelijk geschikt zijn voor tweeërlei gebruik, alsook de doorvoer van goederen naar en van de EU over hun grondgebied, en om de sancties aan te scherpen; dringt aan op verdere sancties tegen de primaire inkomstenbronnen van Rusland; verzoekt de Raad om, samen met zijn Amerikaanse partners, zijn sanctiebeleid tegen Rusland te handhaven en uit te breiden, een soortgelijk sanctiebeleid toe te passen op alle faciliterende staten, waaronder Belarus, Iran en Noord-Korea, en sancties op te leggen aan Chinese entiteiten die goederen voor tweeërlei gebruik en militaire producten leveren die essentieel zijn voor de productie van drones en raketten; dringt aan op gerichte sancties en verdere maatregelen tegen de Russische schaduwvloot, met gebruikmaking van alle wettelijke middelen om de activiteiten ervan een halt toe te roepen, te belemmeren of te verhinderen, aangezien de vloot mogelijk betrokken is bij de lancering van drones die kritieke infrastructuur aanvallen; verzoekt de Raad de kwestie van omzeiling van sancties door kwaadwillige niet-EU-entiteiten die in de EU zijn gevestigd, systematisch aan te pakken door middel van grondig onderzoek en strengere sancties voor entiteiten die sancties overtreden of geen zorgvuldigheid betrachten bij uitvoercontroles en verificatie van eindgebruikers; herhaalt dat elke vorm van militaire steun aan de agressor door staten als Iran, Noord-Korea en China rechtstreekse gevolgen moet hebben voor alle andere betrekkingen met die landen;

3. benadrukt dat de NAVO en de EU-lidstaten samen weliswaar een belangrijke niet-nucleaire voorsprong hebben ten opzichte van Rusland, maar dat er, gezien de ervaring op het slagveld en de agressieve militaire doctrine van Rusland, verdere inspanningen nodig zijn om te leren uit de ervaring van Oekraïne en de vermogens op belangrijke gebieden te versterken, zoals asymmetrische en hybride oorlogvoering, drones, ballistische raketten, elektronische oorlogvoering en luchtverdediging, om Rusland af te schrikken;
4. merkt op dat het regime in Belarus zich volledig aansluit bij het agressieve beleid van Rusland en daardoor een destabiliserende rol blijft spelen in de regio; benadrukt dat het belangrijk is de militaire bewegingen van Rusland en Belarus langs de EU-grens nauwlettend te volgen en de weerbaarheid tegen potentiële hybride dreigingen langs de oostgrens te vergroten; beklemtoont dat de lidstaten die aan Rusland of Belarus grenzen, dringend gepaste middelen moeten krijgen om de buitengrens van de EU te beschermen tegen militaire in- en aanvallen, onder meer via de oostflankwacht;
5. onderstreept dat een Russische nederlaag in Oekraïne en het verzekeren van het succes van Oekraïne de effectiefste en kostenefficiëntste investeringen in Europese veiligheid

voor de korte en middellange termijn zijn; herinnert eraan dat de veiligheid van Oekraïne bijdraagt tot die van Europa als geheel; veroordeelt ten stelligste de drone-invalLEN in het Oekraïense luchtruim vanuit Hongaars grondgebied en de recente uitspraken van de Hongaarse premier Viktor Orbán waarmee hij de soevereiniteit van Oekraïne ter discussie stelde; is van mening dat de ambivalentie van het Amerikaans beleid en de vermindering van de militaire steun van de VS allesbehalve een productieve manier is om snel en permanent een einde te maken aan de Russische agressie; dringt er bij Europa en belangrijke, gelijkgestemde partners op aan hun militaire steun aan Oekraïne op te voeren, onder meer via opleidingsinitiatieven in het kader van de militaire bijstandsmisssie van de EU ter ondersteuning van Oekraïne (EUAM Ukraine) en de financiering en levering van militaire ondersteuning te vergroten, zoals luchtafweersystemen en uitrusting voor diepe aanvallen, om de juiste omstandigheden voor vrede te creëren; herhaalt zijn oproep aan de lidstaten om, samen met hun G7-partners, onmiddellijk hun goedkeuring te hechten aan het voorstel van de Commissie om alle bevroren Russische tegoeden te gebruiken als basis voor een omvangrijke lening aan Oekraïne; is verheugd dat de toewijzingen van militaire hulp aan Oekraïne in de eerste helft van 2025 als gevolg van leveringen uit Europese landen hoger waren dan die van de periode 2022-2024, ondanks de afname van de bijdragen van de VS; wijst echter op kritieke tekorten in de levering van technologie voor luchtverdediging en vermogens voor diepe aanvallen; pleit ervoor dat een coalitie van bereidwillige EU-lidstaten nagaat hoe een defensieve, door Europa geleide geïntegreerde luchtbeschermingszone (IAPZ) kan worden opgezet, waarbij gebruik wordt gemaakt van luchtpatrouilles in onbetwiste gebieden in Oekraïne om Russische projectielen te onderscheppen; benadrukt dat een IAPZ zou helpen om Oekraïense burgers te beschermen tegen willekeurige aanvallen, proactieve verdediging te bieden tegen Russische invallen in het luchtruim van de EU en het machtsevenwicht te veranderen om Rusland naar de onderhandelingstafel te dwingen; pleit voor nauwere samenwerking binnen de Militaire Staf van de EU als reactie op de dreiging aan de oostflank, met inbegrip van realtime monitoring en snelle informatie-uitwisseling; benadrukt dat de ervaring van Oekraïne op het slagveld waardevolle inzichten kan leveren om het algehele situationele bewustzijn van de EU en haar respons op hybride dreigingen te verbeteren; pleit voor betere coördinatie tussen Europese landen wanneer ze economische en militaire steun aan Oekraïne leveren;

6. beklemtoont dat Oekraïne geloofwaardige en robuuste veiligheidsgaranties moet krijgen en dat alle bereidwillige Europese en niet-Europese partners die daartoe in staat zijn, daarvoor moeten samenwerken, met als doel Russische agressie doeltreffend af te schrikken en een duurzame vrede in Oekraïne te waarborgen; onderstreept dat veiligheidsgaranties als verdragsverplichtingen moeten worden vastgesteld om een adequate respons te waarborgen indien de veiligheid van Oekraïne in het gedrang komt, en moeten worden aangevuld met maatregelen om de eigen militaire afschrikking van Oekraïne te versterken;
7. betreurt het dat de Hongaarse regering de Europese Vredesfaciliteit (EPF) blijft belemmeren, onder meer met gerechtelijke stappen voor het Gerecht van de EU, waardoor het vermogen van de EU om Oekraïne tijdig en doeltreffend militaire bijstand te verlenen, wordt ondermijnd, en dat de Hongaarse regering de EPF-steun aan Armenië blijft blokkeren; verzoekt de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger

van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) een alternatieve oplossing te vinden om deze blokkade te overwinnen;

8. roept op tot strategische maatregelen om hybride dreigingen proactief tegen te gaan en inmenging te voorkomen in het democratische proces van toetredingslanden, die tot doel heeft de belangen en waarden van de EU te ondergraven; is zich ervan bewust dat de directe pogingen om de resultaten van verkiezingsprocessen te veranderen door middel van FIMI-campagnes en andere hybride tactieken een echte bedreiging voor de veiligheid vormen; pleit voor meer financiering voor en investeringen in strategische communicatie, mediawijsheid en de strijd tegen FIMI;
9. beklemtoont dat het begrip “hybride oorlogvoering” niet alleen cyber- of informatieaanvallen omvat, maar ook de economische, technologische en maatschappelijke dimensie van strategische confrontatie; is van mening dat de afhankelijkheid van Europa van buitenlandse gegevens, kritieke technologieën en toeleveringsketens een grote kwetsbaarheid vormt die kan worden misbruikt om druk uit te oefenen; verzoekt de Commissie een omvattende, EU-brede strategie voor te stellen om te waarborgen dat de EU kritieke technologieën kan aantrekken en behouden, onder meer door buitenlandse overnames te beperken;
10. wijst op de toenemende agressie en hybride oorlog van Rusland tegen de Republiek Moldavië met als doel de EU-gezinde regering daar te destabiliseren door kwaadwillige inmenging van een ongekend niveau en door de aanhoudende militarisering van Transnistrië; hekelt de aanhoudende illegale Russische bezetting van Abchazië en de regio Tschinvali/Zuid-Ossetië in Georgië, aangezien die een ernstige bedreiging voor de vrede en veiligheid in de regio vormt; onderstreept dat Rusland, als gevolg van de halfslachtige reacties op zijn agressie tegen Georgië in 2008, zijn imperialistische ambities de vrije loop heeft gelaten, wat de Europese veiligheidsstructuur grondig ondermijnd heeft; maakt zich zorgen over de opbouw van aanzienlijke militaire capaciteit van Rusland in de bezette gebieden en de Russische “grensuitbreidingen” langs de administratieve grens; spreekt zijn steun uit voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Georgië en is bezorgd over het feit dat de Georgische regering onjuiste Russische narratieven overneemt; benadrukt het strategische belang van het Zwarte Zeegebied voor de Europese veiligheid, de energieweerbaarheid en regionale stabiliteit; is verheugd over de goedkeuring van de nieuwe EU-strategie voor de Zwarte Zee, waarin het cruciale geostrategische belang van de Zwarte Zee voor de veiligheid, stabiliteit en welvaart van Europa wordt benadrukt; wijst erop dat de EU zich meer inzet voor de regio om de stabiliteit te bevorderen en haar afschrikking en veerkracht te versterken; benadrukt dat de strategie op doeltreffende en geloofwaardige wijze moet worden uitgevoerd en verzoekt de EU ervoor te zorgen dat alle betrokken staten volledig en gelijkwaardig meehelpen beleid en initiatieven op het gebied van veiligheid en connectiviteit in het Zwarte Zeegebied uit te stippelen;
11. benadrukt dat de overeenkomst tussen Armenië en Azerbeidzjan, die door bemiddeling van de VS tot stand is gekomen, verder moet worden gewaarborgd door de snelle sluiting en ondertekening van een omvattend en duurzaam vredesverdrag in overeenstemming met, en met volledige inachtneming van, de territoriale integriteit en soevereiniteit van Armenië, onder meer door de terugtrekking van buitenlandse troepen uit het Armeense grondgebied; neemt akte van de constructieve rol die Armenië heeft

gespeeld om voor vrede en stabiliteit in de regio te zorgen; benadrukt met klem dat er verdere inspanningen moeten worden geleverd om de grote gevolgen van het agressieve beleid van Azerbeidzjan jegens Armenië op te vangen en tegelijk rekening te houden met de huidige inspanningen om betrekkingen en vertrouwen op te bouwen; benadrukt dat er afspraken nodig zijn en dat de betrekkingen tussen Armenië en Turkije moeten worden genormaliseerd om de spanningen te verminderen en vertrouwen op te bouwen in de Zuidelijke Kaukasus;

12. blijft zich zorgen maken over het feit dat Turkije, een lid van de NAVO, dubbelzinnig gedrag vertoont, aangezien het geen sancties tegen Rusland neemt en de soevereiniteit en soevereine rechten van EU-lidstaten voortdurend aanvecht; veroordeelt de schending van de territoriale integriteit van Syrië door Turkije; maakt zich ernstig zorgen over de door Turkije aangestuurde of gesteunde aanvallen in het noordoosten van Syrië, aangezien daarbij niet alleen burgerslachtoffers vallen en het aantal intern ontheemden toeneemt, maar ook de doeltreffendheid en de continuïteit van de strijd tegen Da'esh in het gedrang komen;
13. hekelt de aanhoudende inspanningen van Rusland om de stabiliteit en het democratisch bestuur op de Westelijke Balkan te ondermijnen, met name door middel van desinformatie- en misinformatiecampagnes, politieke inmenging en de inzet van energie als pressiemiddel met als doel pro-Russische sentimenten te bevorderen, die worden aangewakkerd door antiwesterse retoriek; vestigt de aandacht op de negatieve invloed van China in de regio; merkt op dat de EU onvoldoende en ondoeltreffende inspanningen heeft geleverd om deze ontwikkelingen tegen te gaan; pleit ervoor alle inspanningen en verdere investeringen te evalueren en te stroomlijnen om pro-Russische en anti-Europese FIMI tegen te gaan; uit zijn bezorgdheid over de stabiliteit van BiH en de aanhoudende spanningen tussen Kosovo en Servië; wijst erop dat de Westelijke Balkan voor de EU een gebied van strategisch en geopolitiek belang is en dat de stabiliteit, veiligheid en democratische weerbaarheid van de regio rechtstreeks van invloed zijn op het hele continent;
14. wijst op de diepe instabiliteit in het Midden-Oosten en in West-, Noord- en Centraal-Afrika, en het verband met de terreurdreiging uit jihadistische hoek;
15. betreurt het dat escalaties en de schending van het internationaal recht in Gaza en de ruimere regio de kansen op duurzame vrede voor de bevolking van het Midden-Oosten verkleinen; is verheugd over het vredesplan tussen Israël en Hamas, waarbij de VS de onderhandelingen hebben geleid, en dat is uitgemond in een staakt-het-vuren; dringt er bij alle partijen op aan het staakt-het-vuren volledig na te leven, de lichamen van alle overleden gijzelaars aan hun familie terug te geven en de snelle verstrekking van humanitaire hulp en toegang voor andere civiele bijstandsmisies toe te staan, en dringt aan op een werkbare routekaart voor een tweestatenoplossing, herstel van de veiligheid en de openbare orde, met inbegrip van de ontwapening van Hamas, alsook de terugtrekking van Israëlische troepen uit Gaza, de hervorming en versterking van de Palestijnse Autoriteit (PA) en de wederopbouw van de Gazastrook als noodzakelijke prioritaire stappen; beschouwt dit als een cruciaal moment voor de hele regio en een beginpunt voor verdere de-escalatie en stabiliteit; dringt er bij de EU op aan het mandaat van haar missie voor bijstandverlening inzake grensbeheer aan de grensovergang bij Rafah (EUBAM Rafah) en haar missie ter ondersteuning van de

Palestijnse politie en de rechtsstaat (EUPOL-COPPS) snel uit te breiden zodat ze een cruciale rol kan spelen bij het vinden van een haalbare politieke oplossing, onder meer door ondersteuning van de rechtsstaat, een hervorming van de veiligheidssector en overgangsjustitie;

16. neemt met bezorgdheid kennis van de escalatie van het conflict tussen Israël en Iran en in de ruimere regio, met inbegrip van Libanon, Syrië en Qatar; maakt zich nog steeds zorgen over de interne spanningen in Libanon en Syrië; steunt de bijdrage van de Interim-Vredesmacht van de Verenigde Naties in Libanon (Unifil) aan Zuid-Libanon en is verheugd dat het mandaat ervan met een jaar wordt verlengd; herinnert eraan dat het grootste aandeel voor Unifil uit de EU-lidstaten komt; hekelt de voortdurende pogingen van Iran om de regio te destabiliseren, hetzij rechtstreeks, hetzij via zijn handlangers; benadrukt dat de EU haar partner, het Hasjemitische Koninkrijk Jordanië, moet ondersteunen, onder meer door de financiering van de EPF ter bescherming van de Jordaans-Syrische grens op te trekken, aangezien die door smokkelaars wordt gebruikt voor de passage van wapens en drugs en verzwakt is door de huidige crisis in het Midden-Oosten;
17. is ingenomen met de toezegging om de samenwerking met partners in het zuidelijke Middellandse Zeegebied op het gebied van veiligheid te verdiepen en pleit ervoor nauwer met de Mediterrane partnerlanden samen te werken op het gebied van maritieme veiligheid, het tegengaan van sanctieomzeiling, de verzekering van de veiligheid van onderzeese kabels en de bestrijding van extremisme, terrorisme en illegale wapenhandel;
18. maakt zich ernstig zorgen over de aanhoudende instabiliteit in Libië en de problemen in de Sahel, een regio die zich heeft ontwikkeld tot een broeinest voor jihadistisch geweld tot in Mozambique en Somalië, met het risico van overloopeffecten naar naburige regio's en uiteindelijk naar Europa; betreurt de aanhoudende instabiliteit in Jemen en veroordeelt de aanvallen van Houthi's tegen Israël en op schepen; benadrukt dat Europa als gevolg van de ontwikkelingen in deze regio's langdurige veiligheidsrisico's loopt; blijft bezorgd over de aanhoudende humanitaire onrust met gevolgen voor de veiligheid in het Grote Merengebied van Afrika; dringt er bij de EU op aan maatregelen te nemen om de toenemende invloed van Rusland en China tegen te gaan, die ervoor zorgt dat de landen in de regio verzwakken en de positieve bijdragen van de EU aan regionale stabiliteit worden ondermijnd; herhaalt dat het van het allergrootste belang is te voorkomen dat Da'esh en andere jihadistische groeperingen zich na de val van het regime-Assad in Syrië hergroeperen, en dringt daartoe aan op duurzame samenwerking tussen de Syrische overgangsautoriteiten en de wereldwijde coalitie tegen Da'esh; is er rotsvast van overtuigd dat er, door middel van nauwer overleg met de Koerden in Syrië, een betrouwbare en duurzame oplossing moet worden gevonden voor de jihadistische gevangenen en hun gezinnen in de gevangenissen en kampen in Noordoost-Syrië, die zowel een ernstige bedreiging als een humanitaire uitdaging vormen;
19. uit eens te meer zijn bezorgdheid over de toegenomen militarisering en agressieve houding van Rusland jegens de EU-lidstaten, de toegenomen geopolitieke concurrentie in het noordpoolgebied naar aanleiding van de klimaatverandering en de aanwezigheid van grondstoffen, en de kwaadwillige activiteiten in Europese territoriale wateren en exclusieve economische zones, die ook worden verricht door de Russische

schaduwvloot; is ook bezorgd over de toegenomen aanwezigheid van China en de intensievere samenwerking tussen Rusland en China in het noordpoolgebied, met inbegrip van gezamenlijke oefeningen; benadrukt dat het van essentieel belang is een tegengewicht te bieden aan de toenemende invloed en militaire aanwezigheid van Rusland en China in de regio; benadrukt hoe belangrijk algemene stabiliteit en vrede in het noordpoolgebied zijn, in overeenstemming met de beginselen van het internationaal recht; dringt aan op concrete en doeltreffende maatregelen van de EU en haar lidstaten met inzet van alle beschikbare middelen en maximale strategische creativiteit om de schaduwvloot te stoppen, het bewustzijn over het noordpoolgebied en het maritieme domein te vergroten door middel van meer toezicht, het delen van inlichtingen en satellietmonitoring, en kritieke infrastructuur te beschermen; benadrukt dat de EU doeltreffend toezicht moet houden op haar externe zeegrenzen om illegale activiteiten te voorkomen; maakt zich zorgen over de inmenging van derde landen in Groenland, met name door middel van opruiende taal en hybride acties op Groenlands grondgebied, alsook de expliciete dreigingen die de Amerikaanse regering tegen de soevereiniteit van Groenland heeft geuit;

20. wijst er nogmaals op dat de EU vast wil houden aan het één-Chinabeleid als een van de beginselen van de betrekkingen tussen de EU en China; is bezorgd over de versnelde militarisering van China en zijn assertieve houding ten aanzien van zijn buurlanden; neemt met groeiende bezorgdheid kennis van de aanhoudende druk op de vrijheid van scheepvaart en kritieke infrastructuur, met pogingen om de status quo in de Zuid-Chinese Zee en de Straat van Taiwan eenzijdig te wijzigen; onderstreept dat dergelijke acties de vrijheid van scheepvaart ondermijnen en dat de weigering van China om het gebruik van militaire dwang uit te sluiten om zijn ambitie te verwezenlijken om Taiwan terug te veroveren, een ernstige bedreiging vormt voor de regionale stabiliteit; spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de steeds agressievere acties van China in de Zuid-Chinese Zee en de Indo-Pacifische regio, alsook over het gebruik van economische dwang, hybride oorlogstactieken en gevaarlijke manoeuvres van China tegen zijn buurlanden; benadrukt dat elke militaire escalatie in de Straat van Taiwan ernstige gevolgen zou hebben voor de veiligheid en toeleveringsketens van Europa; wijst op het belang van stabiliteit in de Zuid-Chinese Zee in het licht van de strategische behoefte aan veiligheids- en defensiesamenwerking met bepaalde landen van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (Asean); prijst de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Duitsland om hun recente operaties op het gebied van vrijheid van scheepvaart in de Straat van Taiwan, die blijf geven van een sterk internationaal engagement om het internationaal recht, waaronder het VN-Verdrag inzake het recht van de zee, te handhaven en de vrijheid van scheepvaart te waarborgen;
21. wijst op het strategische belang van de Indo-Pacifische regio binnen het defensiekader van de EU en erkent dat de toenemende veiligheidsproblemen in verband met de regionale activiteiten van China en de ruimere gevolgen daarvan voor de mondiale stabiliteit moeten worden aangepakt; acht het belangrijk de strategische berekening van China inzake steun voor Rusland te veranderen door middel van sancties, met inbegrip van maatregelen tegen Chinese banken die betrokken zijn bij het omzeilen van EU-sancties, en om de aanwezigheid en partnerschappen van de EU in deze regio te versterken;

22. maakt zich ernstig zorgen over de versterkte militaire en technische samenwerking tussen Rusland en China, die een toenemende bedreiging vormt voor de stabiliteit in de Indo-Pacifische regio en daarbuiten, en de mondiale vrede, de op regels gebaseerde internationale orde en de Europese veiligheidsbelangen dreigt te ondermijnen; stelt bezorgd vast dat de EU en haar lidstaten afhankelijk zijn van de invoer van zeldzame aardmetalen en andere kritieke grondstoffen uit derde landen, met name uit China, wat een steeds groter veiligheidsrisico vormt;
23. benadrukt dat het in het belang van zowel de EU als India is om hun samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie te verdiepen, maar dat India daarbij ook een duidelijk standpunt moet innemen in het licht van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; verzoekt India doeltreffende maatregelen te nemen om te voorkomen dat de EU-sancties worden omzeild, met name door middel van controles op de wederuitvoer van aan sancties onderworpen goederen, meer transparantie bij de invoer van energie en de opschorting van militaire samenwerking met Rusland;
24. merkt op dat ruimteactiviteiten voor tweërlei gebruik steeds belangrijker worden voor de Europese strategische veerkracht en autonomie en wijst op het toenemende aantal actoren in de ruimte; benadrukt dat ruimtevaartcapaciteiten, met name voor tweërlei gebruik, essentieel zijn voor veiligheid en defensie, en om autonome besluitvorming te waarborgen, kritieke infrastructuur te beschermen en doeltreffende defensieoperaties in alle operatiegebieden mogelijk te maken; beklemtoont dat het voor de Europese ruimteautonomie in de eerste plaats noodzakelijk is dat ruimteobjecten doeltreffend worden beschermd en dat de EU minder afhankelijk wordt van buitenlandse ondernemingen en dienstverleners; pleit ervoor sneller werk te maken van een dienst voor regelmatige aardobservatie, een krachtiger Europees navigatie- en positioneringssysteem, een Europese oplossing voor beveiligde communicatie tegen 2028, alsook een systeem voor vroegtijdige waarschuwing voor ballistische raketten; benadrukt dat er behoefte is aan een beter regelgevings- en beheerskader voor ruimteactiviteiten in algemene zin en voor het militaire gebruik van de ruimte en antisatellietwapens in specifieke zin; dringt aan op nauwere coördinatie tussen de lidstaten, de Commissie, het Europees Ruimteagentschap en het EDA, ook ter ondersteuning van GVDB-missies en -operaties;
25. onderstreept dat in de ruimte gestationeerde infrastructuur inmiddels van cruciaal belang is geworden voor militaire doeleinden en GVDB-missies en -operaties, waaronder veilige communicatie, navigatie, inlichtingen, surveillance en verkenning (ISR) en commando-ondersteuning; onderstreept dat de EU met succes de programma's Copernicus, Galileo en Egnos beheert, die diensten voor tweërlei gebruik leveren aan de EU en haar lidstaten; beschouwt dit als een precedent voor de ontwikkeling van verdere Europese strategische hulpmiddelen die buiten het financiële en technische vermogen van afzonderlijke lidstaten vallen of waar een zwaarwegend Europees openbaar belang voor Europese oplossingen bestaat; dringt aan op nauwere coördinatie tussen de lidstaten, de Commissie, het Europees Ruimteagentschap en het EDA om dubbel werk te voorkomen, interoperabiliteit te waarborgen en industriële synergieën tussen civiele, commerciële en defensietoepassingen te maximaliseren; is verheugd over de geplande IRIS²-constellatie voor veilig satellietinternet en beveelt aan Taiwan en Oekraïne er in de toekomst toegang toe te verlenen;

26. wijst erop dat de zeer hoge mate van publieke steun voor een echte Europese defensie-unie in schril contrast staat met de uiteenlopende mate van steun van de lidstaten voor de uitvoering van het GVDB, ondanks de ongekende dreigingen en de veranderende geopolitieke omstandigheden;
27. benadrukt dat de EU de plicht heeft om de op regels en waarden gebaseerde internationale orde te handhaven, te waarborgen dat het internationaal recht wordt geëerbiedigd en het multilateralisme te beschermen, en dat zij daar ook een algemeen strategisch langetermijnbelang bij heeft; merkt op dat traditionele vredesopbouw, deskundigheid op het gebied van vredesonderhandelingen, overgangsjustitie en vertrouwenwekkende maatregelen ondanks de huidige trends van cruciaal belang blijven; roept de EU ertoe op een voortrekkersrol op te nemen bij het vormgeven van vredesonderhandelingen en vreedzame transities voor de grote conflicten die Europa en zijn onmiddellijke buurlanden treffen; onderstreept dat de EU het volledige potentieel van de GVDB-instrumenten moet benutten zodat ze in dat verband een rol van betekenis kan spelen en haar deskundigheid op het gebied van duurzame en eerlijke vrede wordt aangewend ten behoeve van vredesonderhandelingen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan bestaande partnerschappen verder te verdiepen en te streven naar nieuwe partnerschappen met landen die eveneens geloven in multilateralisme en een op regels gebaseerde internationale orde; hamert erop dat een sterk en nauw veiligheids- en defensiepartnerschap met het VK, met specifieke voorwaarden, belangrijk is en verheugt zich over het veiligheids- en defensie-partnerschap tussen de EU en het VK;
28. betreurt de verzwakking van regelingen inzake non-proliferatie en wapenbeheersing; pleit ervoor de inspanningen te verdubbelen om deze tendens om te buigen en eist dat de EU een veel grotere rol speelt, met name op het gebied van de niet-verspreiding van massavernietigingswapens; benadrukt dat nucleaire afschrikking van cruciaal belang is om Europa als continent te beschermen, maar dat het VK en Frankrijk de enige Europese kernmachten zijn; bevestigt nogmaals dat het zich volledig schaart achter de inzet van de EU en haar lidstaten voor het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens, dat de hoeksteen vormt van het beleid inzake de niet-verspreiding van kernwapens en nucleaire ontwapening; benadrukt dat het noodzakelijk is een effectief wapenbeleid op EU-niveau te ontwikkelen en in meer transparantie en convergentie op nationaal en EU-niveau te voorzien op het gebied van wapenuitvoer, met name tijdens een periode van toenemende defensie-uitgaven en versterking van de EDTIB; verzoekt de lidstaten het gemeenschappelijk standpunt van de EU over wapenuitvoer te eerbiedigen en erkent hun bevoegdheden in hun defensieaankoopbeleid; verzoekt de lidstaten zich volledig te houden aan Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB⁷ en criterium vier inzake regionale stabiliteit strikt toe te passen en geen vergunningen voor wapenuitvoer te verlenen als er een duidelijk risico bestaat dat de beoogde ontvanger de wapens agressief tegen een ander land in het algemeen en de lidstaten in het bijzonder zal inzetten;
29. spreekt zijn ongenoegen uit over de momenteel ambigue defensie- en veiligheidsbetrekkingen tussen de EU en de VS; erkent dat de NAVO van cruciaal

⁷ Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB van de Raad van 8 december 2008 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie (PB L 335 van 13.12.2008, blz. 99, ELI: <http://data.europa.eu/eli/compos/2008/944/oj>).

belang is voor de collectieve verdediging van Europa, maar waarschuwt voor de risico's van de toenemende onvoorspelbaarheid, het kortzichtige isolationisme en de zelfgerichtheid van de VS in haar buitenlands beleid, alsook van de verschuivende betrekkingen van het land met Rusland en de focus van de VS op Azië, wat gepaard kan gaan met een grote afname van de militaire aanwezigheid en snelle terugtrekking van troepen uit Europa en kan worden gezien als een ondermijning van de Amerikaanse toezeggingen op het gebied van veiligheid ten aanzien van Europa; dringt er in het licht daarvan op aan noodplannen op te stellen in geval van een snelle terugtrekking van Amerikaanse troepen om de Europese afschrikking en capaciteit voor zelfstandige actie tegen agressie te verzekeren;

30. onderstreept dat de VS de belangrijkste strategische bondgenoot van de EU blijven en van essentieel belang zijn voor de collectieve verdediging van de NAVO en de Europese veiligheid, veerkracht en afschrikking; benadrukt dat het engagement van de VS en nauwe samenwerking tussen de EU en de VS daarom moeten worden gestimuleerd; onderstreept dat de EU en haar lidstaten de defensie-uitgaven gecoördineerd moeten verhogen en dat de lidstaten hun eigen defensievermogen en gereedheid moeten versterken om strategische autonomie te waarborgen en geloofwaardige afschrikking te ontwikkelen, onafhankelijk van de VS en in het kader van een vernieuwd en gebalanceerd trans-Atlantisch partnerschap; onderstreept dat een sterkere en slagvaardigere EU op het gebied van veiligheid en defensie de Europese belangen zou versterken, zou bijdragen aan een sterker trans-Atlantisch partnerschap met de VS en het mogelijk zou maken gedeelde veiligheidsdoelstellingen te verwezenlijken;

Het gebrek aan afschrikking en vermogensproblemen aanpakken

31. onderstreept dat de afschrikkingcapaciteit van de EU onvoldoende is; is van mening dat de kritieke punten van dit gebrek aan afschrikkingcapaciteit van de EU betrekking hebben op: autonomie, militaire doctrine, politieke eenheid, regelmatige inschattingen van gemeenschappelijke dreigingen, ISR, vermogenstekorten, gemeenschappelijk commando en controle (C2), industriële capaciteit en innovatie, en interoperabiliteit; benadrukt, in het licht van de snel verslechterende geopolitieke context, dat het noodzakelijk is de uitgeputte bestanden aan te vullen, kritieke vermogenslacunes op te vullen en de interoperabiliteit van de strijdkrachten te waarborgen, de industriële defensieproductie op te schalen, een echte Europese interne markt voor defensieproducten en -diensten te creëren, de interoperabiliteit te verbeteren door de gebruikte overlappende wapensystemen te verminderen, standaardisering volgens de NAVO-normen te bevorderen en de investeringen in innovatie drastisch op te voeren; acht het van cruciaal belang om, in overeenstemming met de aanbevelingen van het witboek van 19 maart 2025, lucht- en raketdefensie, artilleriesystemen, munitie en raketten, drone- en antidronesystemen, militaire mobiliteit, artificiële intelligentie, kwantumtechnologieën, elektronische en cyberoorlogvoering, strategische hulpmiddelen en bescherming van kritieke infrastructuur te ontwikkelen; dringt aan op gezamenlijke inspanningen van de EU en haar lidstaten om deze lacunes aan te pakken, ook door middel van een reeks EDPGB's; is verheugd over de invoering van EDPGB's en beschouwt deze als een belangrijk instrument om de gezamenlijke ontwikkeling, productie en aankoop van belangrijke militaire vermogens, die van vitaal belang zijn voor de veiligheids- en defensiebelangen van de EU, te bevorderen en zo de

samenwerking, interoperabiliteit en industriële efficiëntie te versterken; verzoekt de industrie voorts haar productie en innovatie zo snel mogelijk op te schalen, in samenwerking met en met steun van de EU en haar lidstaten;

32. is zich bewust van de aanzienlijke inspanningen om de Europese defensie te bevorderen door middel van voorstellen voor regelgeving en initiatieven zoals het EDIP, de ReArm Europe-agenda, SAFE, de mini-omnibus voor defensie, de omnibus voor defensiegereedheid, het pakket militaire mobiliteit, het BraveTech EU-initiatief en de routekaart voor defensiegereedheid 2030; dringt erop aan de omnibus voor defensiegereedheid snel te voltooien en uit te voeren; is ingenomen met de voorstellen om de lidstaten meer budgettaire flexibiliteit te bieden, met name de leningfaciliteit van 150 miljard EUR uit het SAFE-instrument; is evenwel van mening dat deze maatregelen niet volstaan en dat er enorme extra budgettaire investeringen nodig zullen zijn; is ingenomen met het feit dat de SAFE-leningen volledig zijn ondertekend, maar betreurt het nogmaals dat artikel 122 VWEU is gebruikt, met name omdat het Parlement heeft bewezen dat het in staat is snel op te treden wanneer dat nodig is; is ingenomen met het aangekondigde voornemen van de lidstaten om de gezamenlijke aanbestedingen tegen eind 2027 met 40 % te verhogen en het aantal aanbestedingen met Europese preferentie tegen eind 2028 met 55 % en eind 2030 met 60 % te verhogen; betreurt de gebrekkige stijging van gezamenlijke aanbestedingen en merkt op dat de lidstaten de gezamenlijke aanbestedingsdoelstellingen die in 2007 zijn vastgesteld, tot op heden niet hebben uitgevoerd; is ingenomen met de vaststelling van de EDIP-verordening (Verordening (EU) XXX/2025), het eerste uitgebreide industriële programma op EU-niveau, waarmee een structuur voor een Europees bewapeningsprogramma (SEAP), het mechanisme van de EU voor militaire verkoop en de EDPGB's worden opgezet om de samenwerking tussen de lidstaten te stimuleren; herinnert eraan dat de financiering van de defensie-industrie van de EU nauw moet worden afgestemd op de vermogensbehoeften van het GVDB; dringt erop aan een specifiek mechanisme voor coördinatie tussen het EDIP en het Europees Defensiefonds (EDF) in te voeren om prioriteit te geven aan projecten waarmee de interoperabiliteit en operationele veerkracht worden verbeterd en tegelijkertijd innovatie, veiligheid van de toeleveringsketens en Europese industriële soevereiniteit worden bevorderd;
33. erkent dat drones een steeds prominentere rol spelen in moderne oorlogvoering en onderstreept dat het dringend noodzakelijk is om met name de veranderende militaire en hybride drone-dreigingen het hoofd te bieden; onderstreept dat drone- en anti-dronesystemen moeten worden versterkt om alle Europese flanken, van oost naar west en van noord naar zuid, te beschermen; dringt aan op meer coördinatie, eenheid en solidariteit tussen de lidstaten, de relevante EU-instellingen en de NAVO bij het monitoren, onderscheppen en neutraliseren van vijandige drones, alsook op de ontwikkeling en uitrol van een geïntegreerd lucht- en raketverdedigingssysteem om collectieve bescherming tegen dreigingen met drones en ballistische raketten te waarborgen; moedigt de Commissie, het EDA en de lidstaten aan om gezamenlijk prioriteit te geven aan de ontwikkeling van geavanceerde systemen voor elektronische oorlogvoering en gerichte-energiewapensystemen die bedoeld zijn om potentiële hybride dreigingen en aanvallen met drones die de EU als doelwit hebben, tegen te gaan; dringt aan op een duidelijke strategie om de doeltreffendste en kostenefficiëntste trajecten naar die capaciteiten te vergemakkelijken; benadrukt dat er behoefte is aan gezamenlijke opleidingen over onbemande luchtvaartuigen (UAV's) en dat de capaciteit

daarvoor in de conventionele luchtverdedigingsmacht moet worden geïntegreerd, waarbij interoperabiliteit met de geïntegreerde lucht- en raketafweer van de NAVO wordt gewaarborgd; dringt er bij de lidstaten en de Commissie op aan om, in nauwe en wederzijds voordelige samenwerking met Oekraïne, met spoed werk te maken van dergelijke projecten, zoals de dronecoalitie; benadrukt dat de samenwerking inzake drones moet worden versterkt op het gebied van opleidingsvoorzieningen, certificeringsprocedures, montage, coördinatie op het slagveld, realtime doelbepaling en veerkrachtige C2; dringt erop aan onevenredige afhankelijkheid van derde landen, met name China, bij de productie van dronesystemen te voorkomen; beseft dat de hoge kosten van het onderscheppen van drones een uitdaging vormen en dringt aan op gezamenlijke programma's om meer kosteneffectieve vermogens voor de bestrijding van UAV's te ontwikkelen; benadrukt dat gerichte-energiewapens, waaronder krachtige lasers en microgolfsystemen met hoog vermogen, het mogelijk zouden maken om zich te verweren tegen dreigingen vanuit de lucht, zoals drones, raketten of rondhangende munitie, tegen een fractie van de kosten van de huidige op raketten gebaseerde onderscheppingssystemen; benadrukt dat politiemachten en civiele autoriteiten, in nauwe samenwerking met de strijdkrachten, beter moeten worden uitgerust en de bevoegdheid moeten krijgen om drones op te sporen en zich ertegen te verdedigen; dringt aan op concrete maatregelen om de civiele paraatheid en de samenlevingsbrede aanpak van hybride droneaanvallen te verbeteren;

34. benadrukt dat de inspanningen ter bescherming van de gehele oostflank, van de Oostzee tot aan de Zwarte Zee, moeten worden opgevoerd; benadrukt dat er dringend behoefte is aan meer maritiem toezicht in het gebied van de Oostzee, de Noordzee en de Zwarte Zee; is van mening dat het, in het licht van de nieuwe operationele dimensie van hybride oorlogvoering, noodzakelijk is strategieën voor maritieme veiligheid en ter bestrijding van UAV's te integreren;
35. verzoekt de lidstaten ten volle gebruik te maken van de SEAP's in het kader van de EDIP-verordening om defensievermogens beter te integreren en te beheren; verzoekt de Commissie en de VV/HV beter gebruik te maken van PESCO-projecten en nieuwe manieren voor te stellen hoe de EU en haar lidstaten gezamenlijke middelen voor militair gebruik kunnen verwerven, zoals strategische hulpmiddelen, ook in de ruimte, die door de lidstaten kunnen worden ingezet, met dien verstande dat niet uit het loutere bezit of onderhoud van middelen voor militaire doeleinden, maar wel het gebruik ervan gevolgen op militair of defensiegebied (artikel 41 VEU) heeft; is verheugd dat de snel inzetbare EU-capaciteit in 2025 in gebruik is genomen en beschouwt dit als een belangrijke stap in de richting van een EU die beter in staat is autonoom te reageren op externe conflicten en veiligheids crises; stelt voor dat de snel inzetbare capaciteit een multinationale troepenmacht wordt die, in overeenstemming met de reeds lang bestaande militaire hoofddoelen van Helsinki, kan worden uitgebreid tot een grotere troepenmacht van meer dan 60 000 om een deel van de doelstelling van het NAVO-strijdkrachtenmodel te halen;
36. is ingenomen met de oostflankwacht en het Europees initiatief voor droneverdediging als vlaggenschipprojecten die essentieel zijn voor regio's die het grootste risico lopen op conventionele oorlogvoering en hybride aanvallen; merkt op dat de lidstaten in de frontlinie werken aan uitgebreide programma's voor het "oostelijke schild", die een aanvulling vormen op deze vlaggenschipprojecten; is ingenomen met het voorstel van

de Commissie dat de vermogenscoalities van de lidstaten gebruik kunnen maken van beschikbare instrumenten zoals het EDIP, de PESCO en EDPGB's, met duidelijk omschreven, tastbare resultaten om gerichte EU-steun voor vlaggenschipprojecten op gang te brengen;

37. verzoekt de EU en de NAVO waar nodig hun vermogensontwikkelings- en planningsprocessen en C2-capaciteit te stroomlijnen en daarbij te waarborgen dat deze consistent en doeltreffend zijn; dringt er bij de EU op aan zich aan de NAVO-normen aan te passen om de interoperabiliteit en complementariteit tussen de NAVO en de EU te versterken teneinde dubbel werk te voorkomen; dringt aan op meer gezamenlijke planning en oefeningen;
38. benadrukt dat het gebrek aan volwaardige en robuuste Europese C2-capaciteit nog steeds een van de meest kritieke lacunes in het GVDB en de uitvoering van artikel 42, lid 7, VEU is; benadrukt dat het EU-optreden pas geloofwaardig wordt met een permanent C2-hoofdkwartier dat in staat is missies en operaties op strategisch, operationeel en tactisch niveau te plannen, te leiden en uit te voeren; herhaalt zijn oproep om de Militaire Staf van de EU in staat te stellen om, indien nodig, autonome Europese militaire operaties te plannen en te coördineren met de strijdkrachten van de lidstaten en aldus verdere stappen te zetten naar een Europese commando- en controlestructuur; onderstreept dat hiermee de Europese pijler van de NAVO wordt versterkt; benadrukt dat onnodige overlapping met de structuren en processen van het Algemeen Hoofdkwartier van de Geallieerde Mogendheden in Europa van de NAVO moet worden vermeden; onderstreept dat er voor een dergelijk volwaardig C2-hoofdkwartier meer personeel, een veilige infrastructuur en geïntegreerd civiel-militair overleg vereist is; benadrukt dat er behoefte is aan interoperabele, veilige en soevereine C2-systemen die bestand zijn tegen identiteitsvervalsing en ondersteund worden door in de EU ontwikkelde software, datanetwerken en communicatienormen; dringt er bij de VV/HV, de Commissie en het EDA op aan om in het kader van de PESCO een project te lanceren op het gebied van C2-vermogen als noodzakelijke voorwaarde voor geloofwaardig autonoom EU-optreden;
39. benadrukt dat er dringend doortastende maatregelen nodig zijn om de EDTIB te versterken; dringt aan op een betere samenwerking en coördinatie tussen de defensie-industrieën van de lidstaten; dringt erop aan een echte eengemaakte markt voor defensie te voltooien, gezien de aanhoudende versnippering van zowel de vraag- als de aanbodzijde; is bezorgd over het feit dat de EU-lidstaten in hun nationale aanbestedingspraktijken van de voorkeur blijven geven aan de nationale industrie; herinnert eraan dat versnippering het concurrentievermogen ondermijnt, met dubbel werk en verminderde interoperabiliteit tot gevolg; dringt erop aan onnodige politieke, economische en regelgevende belemmeringen en praktijken in de lidstaten weg te nemen die de efficiëntie en het concurrentievermogen van de eengemaakte markt voor defensie ondermijnen, zoals het frequente gebruik van de in artikel 346 VWEU voorziene vrijstelling in verband met nationale veiligheidsbelangen; verzoekt de Commissie een aanbeveling te doen voor een interpretatie van artikel 346 VWEU om een geharmoniseerde en uniforme aanpak in de hele EU te stimuleren, waarbij ze rekening houdt met de noodzaak om de essentiële veiligheidsbelangen van de lidstaten strikt te beschermen en benadrukt dat de in artikel 346 VWEU bedoelde vrijstellingen alleen bij wijze van uitzondering mogen worden gebruikt; is van mening dat de

Commissie in staat moet worden gesteld de algemene uitvoering van artikel 346 VWEU te beoordelen om mogelijk structureel misbruik te stoppen; dringt erop aan de voorstellen van de Commissie snel uit te voeren met als doel de regels voor grensoverschrijdende aanbestedingen en overdrachten van defensieproducten binnen de EU verder te harmoniseren en te stroomlijnen om samenwerking, gemeenschappelijke normen voor certificering en markttoegang in de hele EU, ook voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en innovatieve marktdeelnemers, en het verkeer van defensieproducten binnen de EU te vergemakkelijken, wat een absolute voorwaarde is om een echte interne markt voor defensie tot stand te brengen;

40. is, met het oog op nauwere intra-Europese industriële samenwerking en strategische autonomie, ingenomen met de initiatieven die tot doel hebben de Europese preferentie bij overheidsopdrachten op defensiegebied te versterken, zoals gedefinieerd in de EDIP-verordening, en moedigt de lidstaten aan bij hun aanbestedingen prioriteit te geven aan Europese bedrijven en tegelijkertijd onze veiligheidssamenwerking met gelijkgestemde partners in stand te houden, zonder de onmiddellijke aanvulling van voorraden en arsenalen in gevaar te brengen; benadrukt dat de EU met haar overheidsmiddelen in de eerste plaats de EDTIB moet ondersteunen; pleit voor gecoördineerde inspanningen om de productiecapaciteit op te voeren, de interoperabiliteit te vergroten en technologische innovatie te versnellen, en tegelijkertijd eerlijke kansen voor bedrijven uit alle lidstaten te waarborgen; merkt op dat het ReArm Europe-plan geen sterke Europese preferentieclausule bevat; dringt er bij de Commissie op aan haar omnibusbenadering van de sector te verdiepen en te verbreden zodat ze niet alleen een actuele evaluatie uitvoert, maar ook stappen zet naar een structurele hervorming van het regelgevingskader; is ingenomen met de inspanningen om de besluitvormingsprocessen van het EDF te versnellen, met name met betrekking tot disruptieve technologieën; pleit voor verdere samenhang en synergieën tussen EDF-financiering en PESCO-projecten; moedigt EDF-acties aan om de integratie van de Oekraïense defensie-industrie in de EDTIB verder te ondersteunen;
41. dringt aan op passende maatregelen om de EDTIB te faciliteren en te stimuleren, onder meer door middel van publiek-private samenwerkingsmodellen, particuliere investeringen en spaargeld en een actievere betrokkenheid van de Europese Investeringsbank (EIB); verzoekt de EU en de lidstaten met spoed een duurzaam, robuust en voorspelbaar financieringsmechanisme te creëren, onder meer door na te gaan of het mogelijk is om een multilateraal financieringsinstrument of een defensie-, veiligheids- en veerkrachtfonds van de EU op te richten dat kan worden gebruikt ter ondersteuning van de uitbreiding van de productiecapaciteit, de stabilisering van de toeleveringsketens en de technologische onafhankelijkheid van kritieke sectoren, onder meer door middel van particuliere investeringen; dringt erop aan nationale en EU-financieringsinstrumenten te optimaliseren en beter op elkaar af te stemmen om gezamenlijke vermogens te ontwikkelen en middelen aan te kopen om onze collectieve defensie te waarborgen; is verheugd dat de EIB haar investeringen in de Europese veiligheid en defensie aanzienlijk heeft verhoogd — in 2025 ging 3,5 % van haar totale financiering naar deze projecten; benadrukt echter dat de begroting van 175 miljoen EUR van de eigenvermogensfaciliteit voor defensie voor de periode 2024-2027 duidelijk ontoereikend is om te voldoen aan de financieringsbehoeften van de EDTIB en haar waardeketen; verzoekt de EIB daarom de begroting aanzienlijk te

verhogen om beter tegemoet te komen aan de kapitaalbehoeften van de sector en strategische Europese defensievermogens te ondersteunen;

42. benadrukt dat het belangrijk is innovatie en onderzoek te stimuleren, onder meer door universiteiten en technologiecentra te laten deelnemen aan defensieprojecten; steunt de oprichting van een Europees netwerk voor defensie-innovatie, onder toezicht van het EDA, om onderzoeksinstellingen, kmo's, innovatieve marktdeelnemers, aanbieders van goederen voor tweërlei gebruik en militaire eindgebruikers in alle lidstaten met elkaar te verbinden; steunt de ontwikkeling van regionale innovatiehubs en testfaciliteiten in minder geïndustrialiseerde of perifere lidstaten om ervoor te zorgen dat de opschaling van de defensie de EU als geheel ten goede komt; verzoekt de EU en haar lidstaten dringend mechanismen te ontwikkelen om onverhoopte winsten en teruggevorderde fondsen te gebruiken, met name in de huidige perioden van opschaling, iets te doen aan aanbodtekorten en pieken in de vraag, en defensie op EU-niveau en innovatie en concurrentievermogen op het gebied van goederen voor tweërlei gebruik te stimuleren, onder meer door de oprichting van een "Europees DARPA" (naar het voorbeeld van het Amerikaanse Agentschap voor geavanceerde onderzoeksprojecten op het gebied van defensie) met voldoende financiering;
43. onderstreept dat de deelname van kmo's in alle lidstaten moet worden vergemakkelijkt en bevordert en de eerlijke en billijke toegang van die kmo's tot door de EU gefinancierde projecten moet worden gewaarborgd; pleit voor duurzame investeringen in en steun voor kmo's; dringt erop aan de toegang tot EU-financiering te vereenvoudigen en onderzoeksprogramma's op civiel en defensiegebied op elkaar af te stemmen; benadrukt dat alle initiatieven en financiële instrumenten van de defensie-industrie van de EU moeten zorgen voor een gelijk speelveld voor alle actoren in de defensie-industrie in de hele EU en dat daarbij ook de samenwerking tussen grotere en kleinere bedrijven uit alle 27 lidstaten moet worden bevorderd;
44. dringt er bij de EU op aan om, in overleg met de NAVO, Oekraïne te helpen zijn defensievermogens te versterken; benadrukt dat daartoe ook een versterkt industrieel partnerschap moet worden ontwikkeld waardoor de overdracht van technologie en knowhow en de integratie van de Oekraïense technologische en industriële defensiebasis in de EDTIB mogelijk worden, en tegelijkertijd EDTIB-activiteiten in Oekraïne moeten worden ondersteund, onder andere via het SAFE-fonds; dringt er in dat verband bij de lidstaten en hun defensie-industrieën op aan aanvullende investeringen te doen, joint ventures op te zetten en partnerschappen op te bouwen met Oekraïne met als doel gezamenlijk defensieproducten in de EU te ontwikkelen, met name op het gebied van drone- en antidronetechnologie; is ingenomen met de initiatieven van de Commissie op dit gebied; dringt er bij de strijdkrachten van de lidstaten en de EDTIB op aan lering te trekken uit de Oekraïense capaciteitsontwikkeling en innovaties op het terrein, met name wat betreft onbemande en autonome systemen en de technieken, tactieken en procedures die op het slagveld worden gebruikt; is vol lof over het Deense model van steun aan Oekraïne en dringt aan op meer stimulansen voor nauwere samenwerking tussen en integratie van de EDTIB en de Oekraïense defensie-industrie; benadrukt dat het voordelen heeft om de defensie-industrie van Oekraïne buiten Oekraïne te laten produceren;

45. benadrukt dat er een goede infrastructuur voor civiele bescherming en noodplanning moeten worden ontwikkeld; dringt erop aan de crisisbestendige en civiele defensie-infrastructuur te versterken; benadrukt dat het defensie- en veiligheidsbeleid gebaseerd moet zijn op sociale cohesie en democratische mechanismen; pleit ervoor de sociale dialoog, regionale ontwikkeling en bijscholing van de beroepsbevolking in de defensieplanning van de Unie te integreren; wijst erop dat investeringen in goederen voor tweërlei gebruik moeten helpen burgers weerbaarder te maken en werkgelegenheid in kwetsbare regio's te scheppen, en aldus moeten bijdragen aan een samenlevingsbrede benadering van crisisparaatheid;
46. onderstreept dat militaire mobiliteit van wezenlijk strategisch belang is voor de Europese strategische autonomie en voor de samenwerking tussen de EU en de NAVO; dringt erop aan te voorzien in de nodige financiering, onder meer van de Connecting Europe Facility, voor infrastructuur voor tweërlei gebruik en daarmee de militaire mobiliteitscorridors van de EU uit te breiden naar de oostelijke flank, met inbegrip van Oekraïne, en deze corridors uit te rusten met de nodige capaciteiten, zoals transportmaterieel, logistieke knooppunten, brandstoftoeleveringsketens en veilige digitale systemen; wijst er nogmaals op hoe belangrijk het is uitrusting of troepen snel uit het westen te kunnen verplaatsen en lessen te trekken uit de ervaring van de Oekraïense strijdkrachten; dringt erop aan dat contramobiliteit wordt geïntegreerd in het ontwerp van militaire corridors;
47. acht het van cruciaal belang dat de financiële, regelgevende en fysieke belemmeringen voor militaire mobiliteit snel worden weggewerkt, met bijzondere aandacht voor de vier prioritaire militaire mobiliteitscorridors, en dat de administratieve procedures worden gestroomlijnd; onderstreept dat militaire corridors ook van cruciaal belang zijn voor civiele evacuatie en de verstrekking van humanitaire hulp; dringt aan op concrete paraatheid op het gebied van militaire mobiliteit door toe te werken naar een omvattende aanpak van militaire logistiek, met inbegrip van de beveiliging van kritieke infrastructuur, vervoersknooppunten, onderhoud, opslag, bijtanken en reparatie; wijst erop dat het van strategisch belang is om bestaande netwerken te ontwikkelen en te investeren in nieuwe corridors voor tweërlei gebruik, door middel van betere coördinatie tussen de EU en de NAVO, om interoperabiliteit en kosteneffectiviteit te waarborgen; dringt aan op EU-steun voor projecten zoals de NAVO-brandstofpijpleiding naar Polen, Rail Baltica en de Zwarte Zeesnelweg; wijst op het toenemende strategische belang van de maritieme corridors in de Atlantische Oceaan en de Middellandse Zee voor de veiligheid en de veerkracht van de toeleveringsketens van de EU;
48. onderstreept dat toekomstgerichte defensie-innovatie van cruciaal belang is voor tactische doeleinden, waaronder de ontwikkeling van schone technologie met defensietoepassingen, zoals geavanceerde materialen, groene energie, brandstoffen en batterijen;

Financiering van defensie

49. is ingenomen met de recente aanzienlijke stijgingen in de defensie-uitgaven; wijst erop dat de nadruk op nationale defensie-uitgaven ligt, ook in de routekaart voor defensiegereedheid 2030, waardoor kritieke kwesties zoals versnippering, potentiële budgettaire en operationele synergieën en interoperabiliteit onaangeroerd blijven; merkt op dat als gezamenlijke aanbestedingen in de EDTIB de regel worden, miljarden euro's aan defensie-uitgaven kunnen worden bespaard; benadrukt dat de middelen van de EU moeten worden ingezet voor samenwerkingsprojecten met een duidelijke Europese meerwaarde, waardoor onze afhankelijkheid van derde landen afneemt; is van mening dat structurele Europese hervormingen en samenwerking nodig zijn om te vermijden dat hogere nationale uitgaven leiden tot aanhoudende overlappingsen en inefficiëntie; benadrukt dat er voor de ontwikkeling van een eengemaakte markt voor defensie bovendien een duurzaam en gecoördineerd financieel kader nodig is dat de planning van langetermijninvesteringen mogelijk maakt; dringt erop aan delen van de nationale defensiebegrotingen op EU-niveau te bundelen om schaalvoordelen te creëren en te investeren in capaciteit die wordt gebruikt voor de gezamenlijke verdediging van de EU; benadrukt dat defensie-investeringen moeten worden ondersteund door een tussen de EU en de lidstaten afgesproken meerjarenplanning, in overeenstemming met de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie en het vermogensontwikkelingsplan van de NAVO; verzoekt de Commissie verder onderzoek te doen naar gerichte financieringsmogelijkheden via EU-subsidies ter aanvulling van financiering uit SAFE-leningen, EU-programma's en nationale begrotingen;
50. dringt erop aan dat in het nieuwe meerjarig financieel kader (MFK) wordt voorzien in voldoende en flexibele financiering om zowel het gedeelte "veiligheid" als "defensie" volledig te dekken, waardoor het vermogen van de EU wordt versterkt om haar burgers te beschermen en die bescherming zowel binnen haar grenzen als daarbuiten te waarborgen, en ook stabiliteit in haar nabuurschap te bevorderen; is ingenomen met de voorstellen van de Commissie om overheidsopdrachten op defensiegebied te vereenvoudigen, te vergemakkelijken en te versnellen; verzoekt de Commissie de middelen voor defensie in het kader van het ontwerp-MFK voor de periode 2028-2034 te consolideren en te verduidelijken en alle opties te bekijken om de defensie-investeringen van de lidstaten te ondersteunen; wijst op het specifieke karakter van de defensiesector en is van mening dat in het toekomstige Europees Fonds voor concurrentievermogen, waarin het ontwerp-MFK van de Commissie voorziet, alle criteria en modaliteiten van de financieringsinstrumenten voor de Europese defensie-industrie moeten worden behouden, met name de criteria met betrekking tot het EDF en het EDIP, en is ingenomen met het initiatief van de Commissie en de EIB om de eigenvermogensfaciliteit voor defensie op te zetten, met een begroting van 175 miljoen EUR; verzoekt de EIB deze begroting aanzienlijk te verhogen om strategische Europese defensievermogens beter te ondersteunen;
51. dringt aan op een Europese financiële architectuur voor defensie op basis van Europese solidariteit, cohesie, concurrentievermogen en efficiëntie; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan het MFK voor 2028-2034 zodanig op te stellen dat een echte Europese defensie-unie mogelijk wordt, met inbegrip van de nodige steun en stimulansen voor de EDTIB, en de naleving van de toezeggingen in het kader van "defensiegereedheid 2030";

52. onderstreept dat de versterking van de EDTIB en de defensievermogens van Europa op zich niet volstaat om de Europese defensie en afschrikking te versterken; benadrukt dat de fundamentele uitdagingen voor Europa op het gebied van doeltreffende afschrikking gelegen zijn in politieke eenheid en houding, militaire doctrine en het vermogen om, wanneer het nodig is, op doeltreffende wijze C2 uit te oefenen buiten de NAVO-structuren; onderstreept dat de afschrikking van de EU wordt ondermijnd als de versterking van onze capaciteiten niet gepaard gaat met krachtige reacties wanneer Rusland de militaire paraatheid van de EU test; benadrukt in dat verband dat het strategisch kompas van de EU moet worden herzien, met een omvattende aanpak waarbij de civiele en militaire paraatheid wordt versterkt;
53. onderstreept dat het concept van civiel-militaire paraatheid moet worden geïntegreerd in het Europees defensiebeleid, onder meer via gezamenlijke oefeningen, strategische opleiding en versterking van de civiele crisisresponscapaciteiten; benadrukt voorts dat de Europese defensiegereedheid moet worden ingebed in een alomvattende aanpak van maatschappelijke veerkracht, met inbegrip van de bescherming van kritieke infrastructuur, de totstandbrenging van robuuste cyberbeveiligingscapaciteiten en capaciteiten voor het afslaan van hybride aanvallen, instrumenten om desinformatiecampagnes en propagandanarratieven proactief te identificeren, tegen te gaan en te bestrijden, de bescherming van onze democratische instellingen en de veiligheid van kritieke toeleveringsketens, met name die welke verband houden met zeldzame aardmetalen en andere strategische hulpbronnen; dringt erop aan jaarlijks in elke lidstaat op EU-niveau gecoördineerde, samenlevingsbrede defensieoefeningen te houden; wijst erop dat de EU scenario's voor meerdere landen mee moet financieren en dat er een jaarlijks scorebord van geleerde lessen nodig is, in overeenstemming met de aanbevelingen voor goede praktijken op het gebied van samenlevingsbrede paraatheid; wijst erop dat er voldoende aandacht en financiële middelen moeten gaan naar de ontwikkeling van technologieën voor tweërlei gebruik die van essentieel belang zijn om de veiligheid en defensie van de EU te waarborgen; wijst erop dat investeringen in goederen voor tweërlei gebruik moeten bijdragen aan de weerbaarheid van de burgers en de werkgelegenheid in kwetsbare regio's, en aldus aan een samenlevingsbrede benadering van crisisparaatheid;
54. herinnert eraan dat de ultraperifere gebieden van de EU van cruciaal belang zijn voor de mondiale veiligheidspositie van de Unie; wijst erop dat hun geografische ligging voor een essentieel bereik zorgt wat betreft maritiem bewustzijn, crisisbeheersing en de bescherming van communicatielijnen over zee;
55. dringt er bij de EU op aan aanzienlijk te investeren in haar inlichtingen- en informatiebeveiliging, onder meer door betere doorlichtingsprocedures, een betere toepassing van beveiligingsclassificatiesystemen en veilige systemen voor het delen van en toegang tot inlichtingen; dringt er bij de lidstaten op aan meer inlichtingen uit te wisselen met het Inlichtingen- en situatiecentrum van de EU en het directoraat Inlichtingen van de Militaire Staf van de EU; verzoekt de VV/HV en de lidstaten te onderzoeken of aan de inlichtingendiensten van de EU bevoegdheden kunnen worden verleend om inlichtingenproducten uit open bronnen in te winnen, te verzamelen, te verwerken en te verspreiden onder de lidstaten en inlichtingendiensten; verzoekt de VV/HV in nauwe samenwerking met de lidstaten te bekijken of er een fusiecentrum of centrum voor gegevensverrekening kan worden opgericht; benadrukt dat de EU-

instellingen meer gebruik moeten maken van inlichtingen en prijst de inspanningen van het Inlichtingen- en situatiecentrum van de EU om in dat verband contact te zoeken met belangrijke besluitvormers;

Versterking van GVDB-missies en -operaties

56. dringt erop aan dat de VV/HV en de lidstaten de civiele en militaire GVDB-missies en -operaties versterken met robuuste, flexibele, schaalbare en modulaire mandaten die zijn aangepast aan de veiligheidscontext en de behoeften van het gastland; benadrukt dat er adequate en efficiënte middelen en financiering nodig zijn, alsook gestroomlijnde ondersteuningsstructuren en versterkte politieke en strategische planning; dringt aan op meer personeel en een betere toewijzing van gedetacheerd personeel; dringt erop aan de duur van de inzet van personeel voor GVDB-missies te standaardiseren; spoort de lidstaten aan personeel in te zetten voor GVDB-missies in de landen van het Oostelijk Partnerschap om ervoor te zorgen dat alle lidstaten zijn vertegenwoordigd in missies in de hele regio; onderstreept dat de resultaten en het effect van GVDB-missies en -operaties beter moeten worden beoordeeld, waarbij moet worden gewaarborgd dat ze transparant worden uitgevoerd en afgestemd met de NAVO, de VN en regionale organisaties; dringt er bij de lidstaten op aan de beloften en toezeggingen na te komen die zij in de besluiten van de Raad hebben gedaan en zo hun ambities waar te maken; wijst op bepaalde hardnekkige problemen, zoals een tekort aan middelen, onbezette posten, een hoog personeelsverloop, tegenstand van de lidstaten, risicoaversie, de noodzaak om de povere afstemming op EU-programma's en -partners te verbeteren, en zwakke strategische communicatie; dringt erop aan strategisch over GVDB-missies en -operaties in de hele wereld te communiceren, met name in de directe buurlanden van de EU en kandidaat-lidstaten, zoals BiH en Oekraïne; dringt erop aan de zichtbaarheid van en de strategische communicatie over de voordelen, aanwezigheid en rol van de GVDB-missies en -operaties te verbeteren; onderstreept dat de GVDB-missies en -operaties de tastbaarste externe machtsuiting van de EU zijn en als zodanig een essentieel onderdeel vormen van de strategische instrumenten van de EU;
57. herhaalt zijn oproep tot steun voor GVDB-missies en -operaties met een mandaat om de weerbaarheid tegen hybride oorlogvoering te vergroten, met inbegrip van cyberdreigingen en FIMI, met name in de landen van de Westelijke Balkan en het Oostelijk Partnerschap; benadrukt dat het belangrijk is nauwer samen te werken met de NAVO, het NAVO-kenniscentrum voor strategische communicatie en het Europees netwerk voor cyberbeveiliging om desinformatie en cyberaanvallen te bestrijden; pleit er nadrukkelijk voor om, waar passend, soortgelijke operationele capaciteiten voor snelle respons in te zetten voor andere horizontale kwesties; is ingenomen met het initiatief van de Commissie om het Europees schild voor de democratie (EUDS) op te richten; is van mening dat de benodigde ervaring en deskundigheid op het gebied van de bestrijding van FIMI in gelijkgestemde landen, met name kandidaat-lidstaten en toetredingslanden, voor synergieën kan zorgen met het EUDS; dringt aan op meer samenhang tussen de bestaande en toekomstige EU-regelgeving en -inspanningen ter bestrijding van FIMI, met inbegrip van het EUDS, en op een duidelijke samenwerking tussen al deze componenten; benadrukt dat er behoefte is aan een snelle, robuuste en collectieve respons op FIMI-operaties, naast inspanningen om de kosten voor de daders van deze acties te verhogen; moedigt een zo nauw mogelijke samenwerking en snelle feedback en uitwisseling van ervaringen aan tussen het EUDS, GVDB-missies en

-operaties en de inlichtingen- en besluitvormingsstructuren van de lidstaten en de kandidaat-lidstaten inzake hun ervaring op het gebied van de bestrijding van FIMI; benadrukt dat de Russisch-orthodoxe kerk in toenemende mate door de Russische regering wordt gebruikt bij haar FIMI-inspanningen om de Europese democratieën, sociale cohesie, pro-Europese oriëntaties en religieuze verdraagzaamheid te ondermijnen; dringt er bij alle EU-delegaties, GVDB-missies en -operaties en speciale vertegenwoordigers van de EU op aan de kwaadwillige Russische invloed, onder meer via de Russisch-orthodoxe kerk, op structurele wijze te monitoren;

58. prijst de resultaten die EUMAM Ukraine heeft geboekt bij het versterken van de capaciteit van de Oekraïense strijdkrachten om Oekraïne te verdedigen, alsook de resultaten die de EU-adviesmissie voor Oekraïne (EUAM Ukraine) in moeilijke omstandigheden heeft behaald bij de uitvoering, op het terrein, van haar mandaat om een efficiënte, veerkrachtige en verantwoordelijke civiele veiligheidssector te bevorderen; is van mening dat EUMAM Ukraine de belangrijkste GVDB-missie is die momenteel loopt; benadrukt dat in de planning en middelentoewijzing voor GVDB-missies in de eerste plaats de dringende behoefte van EUMAM Ukraine aan extra instructeurs, uitrusting, munitie en speciale opleidingsvoorzieningen moet worden gelenigd om haar operationele modules te ondersteunen; is ingenomen met de lopende strategische evaluatie van EUAM Ukraine en benadrukt dat de bestrijding van hybride dreigingen, het waarborgen van cyberbeveiliging en de integratie van veteranen belangrijke uitdagingen zijn waarbij de GVDB-missie kritieke bijstand zou kunnen verlenen; onderstreept dat het mandaat van EUAM Ukraine voortdurend moet worden aangepast om tegemoet te komen aan de behoeften van Oekraïne, ook in de nasleep van de Russische aanvalsoorlog; dringt erop aan EUMAM Ukraine om te vormen tot een langdurige militaire opleidings- en adviesmissie van de EU, met een ruimer mandaat om ook luchtverdedigingsoperaties, tactieken met gecombineerde wapens, logistiek en leiderschapsopleidingen voor officieren uit te voeren, met als doel de interoperabiliteit tussen de strijdkrachten van de EU en Oekraïne te waarborgen, als voorbereiding op het toekomstige EU-lidmaatschap van Oekraïne;
59. wijst op het belang, de resultaten en de verlenging van het mandaat van de partnerschapsmissie van de EU in de Republiek Moldavië (EUPM Moldova) tot en met mei 2027, en benadrukt dat deze een doeltreffende bijdrage heeft geleverd aan de verbetering van de veiligheid van de Republiek Moldavië en van haar weerbaarheid tegen en vermogen om hybride dreigingen, waaronder cyberdreigingen en FIMI, tegen te gaan in het licht van de Russische agressie tegen Oekraïne; erkent voorts dat de EUPM Moldova voor nauwere samenwerking tussen de EU en de Republiek Moldavië heeft gezorgd, de crisisbeheersingsvermogens heeft vergroot en heeft bijgedragen tot de algemene stabiliteit van het oostelijk nabuurschap van de EU; herhaalt daarom zijn verzoek aan de Europese Dienst voor extern optreden om na te gaan of deze partnerschapsmissie over gepaste middelen, methoden en financiering beschikt om haar doelstellingen te verwezenlijken, met name wat betreft de vraag of de deskundigheid van het personeel strookt met de behoeften van de missie, en deze in het licht van de conclusies van de beoordeling aan te passen; pleit ervoor de steun aan de Republiek Moldavië via de EPF voort te zetten en te intensiveren;
60. is ingenomen met de manier waarop de waarnemingsmissie van de EU in Georgië (EUMM) en de EU-missie in Armenië (EUMA) helpen vertrouwen op te bouwen en de

risiconiveaus voor de lokale bevolking te verlagen; dringt er bij de EU op aan zich actief te blijven inzetten om ervoor te zorgen dat Rusland zijn verplichtingen uit hoofde van de door de EU bemiddelde staakt-het-vurenovereenkomst van 2008 nakomt, die onder meer voorziet in volledige en ongehinderde toegang van EU-waarnemers tot de Georgische regio's Tschinvali/Zuid-Ossetië en Abchazië; is er voorstander van het mandaat van de EUMM uit te breiden en de capaciteiten van de missie te versterken, zodat deze effectief toezicht kan houden op de staakt-het-vurenovereenkomst en deze kan uitvoeren; juicht de onpartijdige waarnemersrol toe die de EUMA aan de grens van Armenië met Azerbeidzjan heeft gespeeld, wat heeft geholpen de situatie te stabiliseren; dringt er bij de Azerbeidzjaanse autoriteiten met klem op aan constructiever samen te werken met de relevante GVDB-missies en -operaties; staat achter de recente verlenging van het mandaat van de EUMA tot 2027, aangezien Armenië zich momenteel in een kritieke fase bevindt; dringt erop aan om met het civiele GVDB betrokken te blijven in de regio om vredesopbouwinitiatieven te versterken, onder meer door aandacht te besteden aan overgangsjustitie, met name volgend op de in augustus 2025 door de VS bemiddelde overeenkomst voor vrede en normalisering van de betrekkingen tussen de Republiek Armenië en de Republiek Azerbeidzjan; dringt erop aan Armenië meer bijstand te verlenen in de strijd tegen de steeds agressievere kwaadwillige Russische inmenging, in de aanloop naar de nationale verkiezingen van Armenië in 2026;

61. beveelt aan dat de reservetroepen uit het buitenland voor EUFOR Althea te allen tijde volledig bemand, ondersteund en in stand gehouden worden, gezien hun belang voor de afschrikkende en geruststellende werking van de operatie in BiH; benadrukt, in het licht van de aanhoudende aanvallen op het constitutioneel bestel van BiH en de mogelijke gevolgen daarvan voor de veiligheid, dat EUFOR er onder meer voor moet zorgen dat de territoriale integriteit, soevereiniteit en politieke onafhankelijkheid van BiH worden gehandhaafd en dat de plaatselijke belanghebbenden handelen in overeenstemming met deze fundamentele beginselen; spreekt zijn krachtige steun uit voor een actieve afschrikkende rol voor EUFOR en is verheugd dat het uitvoeringsmandaat van EUFOR door de VN-Veiligheidsraad is verlengd, waaruit blijkt dat alle politieke geledingen in BiH zich eensgezind achter de handhaving van vrede en veiligheid scharen, in samenwerking met de EU en met behulp van de noodplanning van de NAVO;
62. neemt kennis van de verlenging van het mandaat van de rechtsstaatmissie van de EU in Kosovo (EULEX Kosovo) tot en met juni 2027, hetgeen een herbevestiging vormt van de langetermijnverbintenis van de EU om de rechtsstaat, justitie en institutionele weerbaarheid in Kosovo te ondersteunen en de veiligheid en stabiliteit in de regio te versterken; merkt op dat EULEX Kosovo bijdraagt aan een onafhankelijker rechterlijke macht, sterkere wetshandhavingscapaciteit, meer institutionele verantwoordingsplicht en beter bestuur, en dat tijdens de missie tegelijkertijd de instellingen van Kosovo worden begeleid, gevolgd en geadviseerd; pleit ervoor de verwezenlijkingen van EULEX Kosovo en de geleerde lessen grondig tegen het licht te houden; herinnert eraan dat de ervaringen die met alle missies en operaties zijn opgedaan, alsook de lering die eruit is getrokken, een aanzienlijke meerwaarde vormen voor alle huidige en toekomstige GVDB-missies en -operaties;
63. wijst op het belang van EUPOL COPPS en EUBAM Rafah na het recente staakt-het-vuren en in de context van de uitvoering van het 20 punten tellende vredesplan, zoals

bekrachtigd door de VN-Veilighedsraad, dat tot de tweestatenoplossing moet leiden; benadrukt in het bijzonder dat EUBAM Rafah moet worden gereactiveerd, zodat deze als neutrale derde partij kan optreden aan de grensovergang bij Rafah, in overleg met de PA en de Israëlische en Egyptische autoriteiten; verzoekt de EU en haar lidstaten het personeelsbestand dringend aan te passen aan de toenemende behoeften van EUBAM Rafah; is van oordeel dat EUPOL COPPS wetshandhavingspersoneel moet inzetten om de stabiliteit, de rechtsstaat, het beginsel van vreedzame co-existentie en de bescherming van de grondrechten van de bevolking in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever te bevorderen en zo een belangrijke rol kan spelen bij de ondersteuning van de noodzakelijke politieke overgang in Gaza; is van mening dat EUPOL COPPS een bredere operationele rol moet spelen bij de ondersteuning van de inspanningen van de PA op het gebied van staats- en capaciteitsopbouw; roept Israël en de PA ertoe op volledig te blijven samenwerken met beide missies; moedigt Israël en de PA aan volledig te blijven samenwerken om Hamas te demilitariseren en een duurzame vrede te handhaven;

64. neemt kennis van de verlenging van het mandaat van operatie EUNAVFOR MED IRINI tot en met maart 2027 en erkent dat de missie een essentiële bijdrage levert aan de handhaving van het VN-wapenembargo tegen Libië en de bevordering van vrede en stabiliteit in het zuidelijke deel van het centrale Middellandse Zeegebied; is daarnaast vol lof over het succes van de operatie bij het toezicht op en de preventie van illegale wapen- en oliesmokkel, wat bijdraagt aan de ontwrichting van het zakenmodel van mensensmokkel- en smokkelnetwerken, de verbetering van de maritieme veiligheid en de ondersteuning van de uitvoering van het internationaal recht; dringt erop aan de resultaten van EUNAVFOR MED IRINI te evalueren;
65. stelt met bezorgdheid vast dat de Sahel een “blinde vlek” in het GVDB is geworden, met minder of afgezwakte missies, een beperkt effect op de stabilisatie en een vermindering van de veiligheidsvoetafdruk van de EU in deze belangrijke Afrikaanse regio; spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de steeds slechtere humanitaire en veiligheidssituatie in de Sahel, met name in Mali, Niger en Burkina Faso; benadrukt dat de Sahel een broeinest van jihadistische activiteiten blijft, hetgeen aanzienlijke risico's van overloopeffecten naar naburige regio's en een bedreiging voor de Europese veiligheid inhoudt en betekent dat een aanhoudende en coherente betrokkenheid van de EU in de regio strategisch essentieel is; herinnert eraan dat het mandaat van de opleidingsmissie van de EU in Mali, de militaire partnerschapsmissie van de EU in Niger en de missie op het terrein van personeel van de civiele capaciteitsopbouwmissie van de EU in de Sahel in Niger in 2024 is afgelopen; betreurt het dat het doel van deze missies, namelijk het stabiliseren van de regio en haar kwetsbare democratieën, alsook het waarborgen van vrede in de regio, niet is gehaald door toedoen van nationale militaire junta's die democratisch bestuur verwerpen en de macht hebben gegrepen na een reeks door hen georkestreerde staatsgrepen; merkt bovendien op dat de militaire junta's in de Sahel afhankelijk zijn van paramilitaire milities en politieke steun uit Rusland, wat de regionale veiligheid en stabiliteit heeft ondermijnd en er in de praktijk toe heeft geleid dat terroristische groeperingen weer terrein hebben gewonnen;
66. dringt aan op een empirisch onderbouwde, diepgaande beoordeling van de mandaten, rollen en beleidsmaatregelen van de EU en op een grondig herziene, geïntegreerde GVDB-strategie voor de Sahel; wijst erop dat de EU-missie voor capaciteitsopbouw in

Somalië helpt de capaciteiten van de Somalische politie en de vermogens op het gebied van maritieme veiligheid en de rechtsstaat te versterken; dringt, met de nadruk op wederzijds voordelige GVDB-missies, aan op een hernieuwd partnerschap tussen de EU en Afrika dat gebaseerd is op veiligheid, ontwikkeling en bestuur; pleit ervoor om, in het licht van onze gemeenschappelijke veiligheidsuitdagingen, nauwer samen te werken met Afrikaanse regionale organisaties; benadrukt dat het belangrijk is GVDB-acties af te stemmen met andere internationale partners die dezelfde doelstellingen hebben;

67. wijst op de positieve bijdrage die de militaire bijstandsmissie van de EU in Mozambique levert aan de versterking van de operationele capaciteiten van de Mozambikaanse strijdkrachten zodat die kunnen optreden tegen de jihadistische opstand in Cabo Delgado, die wordt aangevoerd door de lokale tak van Da'esh; dringt aan op de integratie van waarborgen op het gebied van mensenrechten en bestuur om te zorgen voor duurzame stabilisatie en om regionale overloopeffecten te voorkomen;
68. wijst met nadruk op de belangrijke rol die de militaire operatie EUNAVFOR ASPIDES sinds februari 2024 heeft gespeeld bij het voorkomen van verdere Houthi-aanvallen op de internationale scheepvaart in de Rode Zee, het helpen beschermen van commerciële schepen tegen aanvallen, het begeleiden van deze schepen en het verbeteren van de veiligheid van de maritieme situatie in de regio; verzoekt de VV/HV en de lidstaten te overwegen deze operatie samen te voegen met operatie EUNAVFOR Atalanta, zoals oorspronkelijk gepland, om beide operaties efficiënter te maken en ervoor te zorgen dat operatie ASPIDES over voldoende capaciteit beschikt;
69. verzoekt de VV/HV met voorstellen te komen om Europese defensie-educatie, gezamenlijke operationele opleidingen en oefeningen, en leiderschapsprogramma's te ontwikkelen voor de strijdkrachten en de politieke leiders, in aanvulling op nationale en NAVO-equivalenten, waarbij lering wordt getrokken uit GVDB-missies en -operaties om het GVDB te versterken en de precieze uitvoering en toepassing van artikel 42, lid 7, VEU te ondersteunen; pleit voor door de EU gefinancierde programma's voor de opleiding van civiele en militaire leiders op het gebied van respons op hybride dreigingen, strategische planning en coördinatie tussen de EU en de NAVO; benadrukt dat er meer gezamenlijke opleidingen en oefeningen tussen de Europese strijdkrachten moeten worden georganiseerd om zo de interoperabiliteit te bevorderen, teneinde de missies optimaal voor te bereiden en het hoofd te kunnen bieden aan een breed spectrum van dreigingen, zowel van conventionele als niet-conventionele aard; herhaalt in dat verband zijn steun voor het Europees uitwisselingssysteem voor jonge officieren (militair Erasmus-programma), dat wordt beheerd door de Europese Veiligheids- en defensieacademie en tot doel heeft de nationale militaire onderwijs- en opleidingsinstellingen in staat te stellen mogelijkheden te onderzoeken voor de kwantitatieve en kwalitatieve uitwisseling van kennis en knowhow, alsook een gemeenschappelijke veiligheids- en defensiecultuur te ontwikkelen en zo de strijdkrachten interoperabeler te maken;
70. moedigt de lidstaten aan meer en strategischer gebruik te maken van de EPF voor opleiding en uitrusting van de veiligheids- en defensiediensten van de oostelijke partnerlanden; moedigt de lidstaten voorts aan ervoor te zorgen dat alle steun voor uitrusting die via de EPF wordt verstrekt, volledig in overeenstemming is met de specifieke behoeften van de ontvangende landen en waar nodig wordt gecoördineerd

met de NAVO, teneinde complementariteit te waarborgen en onnodige dubbele inspanningen te voorkomen; benadrukt dat een van de belangrijkste prioriteiten van het GVDB met betrekking tot de oostelijke partnerlanden erin moet bestaan hun soevereiniteit en territoriale integriteit binnen internationaal erkende grenzen krachtig te ondersteunen;

71. herinnert eraan dat het mainstreamen en operationaliseren van het genderperspectief in de externe betrekkingen en het uitvoeren van de agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid in overeenstemming met de desbetreffende resoluties van de VN-Veiligheidsraad van oudsher tot de prioriteiten van de EU behoren; herinnert er in dat verband aan dat het belangrijk is vrouwen in grotere mate te laten deelnemen aan conflictpreventie en -oplossing, vredesonderhandelingen, vredesopbouw en -handhaving, humanitair optreden en wederopbouw na conflicten; benadrukt dat de integratie van een genderperspectief in alle externe en interne GVDB-activiteiten bijdraagt aan een grotere operationele doeltreffendheid van het GVDB en de geloofwaardigheid van de EU als aanjager van gendergelijkheid wereldwijd; dringt aan op maatregelen om gendergelijkheid en de volledige en zinvolle deelname van vrouwen aan de GVDB-missies en -operaties te waarborgen;
72. is zich bewust van de waardevolle bijdrage van religieuze actoren, geloofsgemeenschappen, interculturele en interreligieuze dialoog en het behoud van cultureel erfgoed bij conflictoplossing, vredesopbouw, verzoening en het bevorderen van de cohesie van gemeenschappen, en dringt aan op passende systemische aandacht voor deze aspecten in GVDB-missies en -operaties;

Het aangaan van partnerschappen, met inbegrip van samenwerking met de NAVO

73. is verheugd dat de EU tot dusver met acht landen veiligheids- en defensiepartnerschappen heeft ondertekend; roept ertoe op de bepalingen van deze partnerschappen snel en volledig uit te voeren; dringt erop aan meer met gelijkgestemde partners samen te werken op het gebied van veiligheid en defensie en op zoek te gaan naar manieren om de samenwerking met de meest constructieve van die partners, met inbegrip van, maar niet beperkt tot Canada, Japan, Noorwegen, Oekraïne, het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Korea te verdiepen; wijst erop dat een veiligheids- en defensiepartnerschap slechts doeltreffend kan zijn als het wordt aangevuld met economische diplomatie waarmee de weerbaarheid wordt versterkt en afhankelijkheid wordt verminderd; dringt aan op gerichte samenwerking met gelijkgestemde partners, onder meer in Latijns-Amerika en Afrika, om de toeleveringsketens te diversifiëren en toegang tot kritieke grondstoffen voor de EDTIB te waarborgen;
74. benadrukt dat de NAVO een cruciaal onderdeel blijft van de collectieve trans-Atlantische territoriale defensie en dat de EU en de NAVO een complementaire en elkaar versterkende rol spelen bij het verbeteren van de internationale veiligheid; onderstreept dat er verdere vooruitgang moet worden geboekt in de samenwerking tussen de EU en de NAVO, onder andere door meer inlichtingen en informatie uit te wisselen en samen te werken op het gebied van C2-systemen; dringt er voorts bij de Europese bondgenoten in de NAVO op aan snel concrete maatregelen te nemen om een sterke en geloofwaardige Europese pijler van het bondgenootschap op te bouwen; is echter van mening dat de term “Europese pijler van de NAVO” niet precies genoeg is

en verhuult dat de EU-lidstaten er niet in slagen het GVDB, met name artikel 42, leden 2 en 7, VEU, naar behoren uit te voeren; benadrukt dat de term “Europese pijler van de NAVO” kan worden opgevat in de zin van een verantwoordelijke en complementaire bijdrage van de EU aan de geallieerde collectieve veiligheid, gebaseerd op doeltreffende samenwerking, interoperabiliteit en een billijke verdeling van de lasten binnen het bondgenootschap; benadrukt dat elke versterking van het GVDB volledig in overeenstemming moet zijn met de NAVO-verbintenissen; is voorts van mening dat de EU en haar lidstaten bereid moeten zijn om op basis van artikel 42, leden 2 en 7, VEU autonoom op te treden, met name in het onwaarschijnlijke geval dat de NAVO-besluitvorming verlamd zou zijn;

75. dringt erop aan op militair en veiligheidsgebied nauwer samen te werken met de kandidaat-lidstaten van de EU waarvan de afstemming op en de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU meer dan 80 % bedraagt, in het bijzonder de landen die de grootste militaire risico's lopen, onder meer door hun opname in en deelname aan EU-defensie-initiatieven, zoals PESCO-projecten; wijst op de mogelijkheden voor industriële samenwerking op defensiegebied met deze kandidaat-lidstaten; benadrukt dat de samenwerking moet worden verdiept en dat de bijstand van de EU ter verdediging tegen FIMI moet worden uitgebreid om de kwaadwillige invloed van derde landen tegen te gaan, onder meer door de weerbaarheid van kritieke infrastructuur te vergroten en de cyberbeveiliging te versterken; stelt voor om strengere ijkpunten voor veiligheid en defensie op te nemen in de beoordelingen van de Commissie, alsook in de routekaarten voor bilaterale defensiesamenwerking tussen de EU-lidstaten en deze kandidaat-lidstaten; onderstreept dat nauwere samenwerking en interoperabiliteit met deze partners de Europese veerkracht en de stabiliteit van de regio ten goede zouden komen; benadrukt dat deze aanpak noodzakelijk is om de invloed van Rusland, China en andere derde landen tegen te gaan en de strijd tegen wapenhandel op te voeren;
76. wijst op de leidende rol van Taiwan op het gebied van hightechontwikkeling en de ruime ervaring van het land met verdediging tegen Chinese hybride aanvallen en FIMI, wat een eerste overweging moet zijn bij het beoordelen van de mogelijkheden voor meer multilaterale uitwisselingen en nauwere samenwerking; roept op tot regelmatige uitwisselingen tussen de EU en haar Taiwanese tegenhangers over relevante veiligheidskwesties, alsook tot nauwere samenwerking bij de bestrijding van FIMI en de sabotage van onderzeese kabels; moedigt besprekingen aan over mogelijke samenwerking met gelijkgestemde partners, waaronder Taiwan, op het gebied van defensie en veiligheid; verzoekt de Commissie en de lidstaten nauw samen te werken op het gebied van veiligheidsbeleid met Taiwan en partners in de Zuid-Chinese Zee, met inbegrip van regelmatige aanwezigheid van hun zeemacht en gezamenlijke oefeningen; verzoekt de Commissie voorts haar toezegging aan het Parlement na te komen om toe te werken naar een doeltreffende afschrikking tegen een mogelijke invasie van Taiwan; herhaalt zijn oproep aan de EU om verder samen te werken met opkomende strategische partners in de regio, zoals Indonesië en Vietnam;

Toekomstige Europese veiligheidsarchitectuur: een echt GVDB — als het nu niet gebeurt, wanneer dan wel?

77. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over het feit dat de herhaalde daden van agressie van Rusland de veiligheidsarchitectuur van Europa hebben uitgehold, waardoor de Slotakte van Helsinki van 1975 van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa wordt ondermijnd en duidelijk is geworden dat de daarmee verband houdende institutionele en politieke processen gefaald hebben; benadrukt dat alleen samenwerking tussen alle staten, op basis van gezamenlijk overeengekomen regels, bescherming tegen oorlog en gemeenschappelijke veiligheid kan bieden; benadrukt dat het belangrijk is een vernieuwde Europese veiligheidsarchitectuur op te bouwen om de trans-Atlantische band in overeenstemming met de strategische belangen van de EU te versterken, de samenwerking met de NAVO te verdiepen en de stabiliteit in het oostelijk en zuidelijk nabuurschap van de EU te bevorderen; dringt erop aan vorderingen te maken met het strategische denken dat nodig is voor die vernieuwde Europese veiligheidsarchitectuur, en daarbij onder meer het Euro-Atlantische partnerschap te versterken; is ingenomen met de positieve stappen die tot dusver zijn gezet, in het licht van de doelstelling die de voorzitter van de Commissie heeft uiteengezet in haar opdrachtbrief van december 2024 aan commissaris voor Defensie en Ruimtevaart Andrius Kubilius om een echte Europese defensie-unie tot stand te brengen, en dringt erop aan een duidelijke visie te formuleren en in een strategische routekaart te voorzien voor de resterende stappen, om te zorgen voor samenhang tussen alle vereiste financiële, institutionele en operationele aspecten; verzoekt de lidstaten zich politiek in te zetten voor een Europese defensie-unie;
78. benadrukt dat ongekende dreigingen en veranderende geopolitiek ernstige gevolgen hebben voor de strategische belangen van de EU; onderstreept dat er behoefte is aan een gemeenschappelijke dreigingsperceptie en bewustmaking van het publiek; onderstreept dat, als gevolg van deze uitdagingen en kansen, het GVDB dringend moet worden uitgevoerd als basis voor een echte Europese defensie-unie en dit cruciale moment idealiter moet worden aangegrepen om de bestaande instrumenten doeltreffender te maken en, waar nodig, de samenwerking tussen de lidstaten binnen het bestaande kader van de Verdragen te bevorderen;
79. is van mening dat de versterking van de Europese pijler van de NAVO hand in hand moet gaan met de uitvoering van artikel 42, lid 7, VEU om voor synergieën en complementariteit te zorgen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan operationele procedures en mechanismen vast te stellen voor het geval een lidstaat artikel 42, lid 7, VEU in werking stelt en te zorgen voor samenhang tussen artikel 42, lid 7, VEU en NAVO-equivalenten, zodat de clause inzake wederzijdse defensie een geloofwaardige en robuuste laag van Europese veiligheid en defensie kan bieden, waarbij volledige samenhang met de NAVO wordt gewaarborgd, de nationale inspanningen worden aangevuld en elke vorm van concurrentie en onnodige overlappings met de defensiemechanismen van het bondgenootschap worden voorkomen; dringt er in dat verband op aan routineoefeningen uit te voeren voor scenario's in het kader van artikel 42, lid 7, VEU;
80. doet nogmaals een oproep om een permanente vorm van de Raad van ministers van Defensie tot stand te brengen als forum voor politieke en strategische coördinatie,

alsook om uit hoofde van artikel 31 VEU over te stappen van eenparigheid van stemmen naar stemming met gekwalificeerde meerderheid, behalve voor uitvoerende militaire mandaten; beveelt aan flexibele en pragmatische samenwerkingsformules te onderzoeken om besluiten doelmatiger te maken zonder het gevestigde institutionele evenwicht te veranderen, en het politieke en strategische overleg binnen de EU te versterken;

81. benadrukt dat de structuren, besluitvorming en operationele autonomie van de EU moeten worden versterkt; herhaalt zijn oproep tot meer samenhang in de governance van het GVDB tussen de lidstaten, de VV/HV en de commissarissen; is ingenomen met de rol en initiatieven van de commissaris voor Defensie en Ruimtevaart met betrekking tot het GVDB, overeenkomstig artikel 42, lid 3, VEU; dringt aan op betere coördinatie tussen de bevoegde organen binnen de EU om de genomen besluiten sneller en doeltreffender te kunnen uitvoeren; wijst erop dat het EDA zich inspant om de Europese defensiesamenwerking tussen de lidstaten te verbeteren, hetgeen van zeer groot belang is voor een echte Europese defensie-unie; neemt kennis van de organisatorische kloof tussen het EDA en het directoraat-generaal Defensie-industrie en Ruimtevaart van de Commissie (omdat beide organen GVDB-mandaten uitvoeren, maar één orgaan rapporteert aan de VV/HV en het andere aan de commissaris voor Defensie en Ruimtevaart) en wijst op mogelijke synergieën door institutionele hervormingen, maar erkent wel dat de huidige samenwerking bevredigend is; herhaalt dat bij eventuele veranderingen op het gebied van Europese governance van defensie het evenwicht tussen nationale soevereiniteit en Europese coördinatie moet worden gehandhaafd, waarbij dubbele structuren moeten worden voorkomen en democratische verantwoording moet worden gewaarborgd;
82. pleit ervoor regionale en lokale overheden te betrekken bij de planning en de opbouw van weerbaarheid op defensiegebied, vooral in gebieden in de nabijheid van grenzen en de kusten; wijst erop dat democratisch toezicht, transparantie en publieke participatie noodzakelijk zijn wanneer de toekomst van de Europese defensie wordt vormgegeven;
83. wijst op het belang en de doeltreffendheid van de coalitie van bereidwillige landen, die het resultaat is van het huidige verdragskader en onenigheid tussen de lidstaten, met name in de reactie op de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; merkt echter op dat het gebruik van die coalitie de EU verder weg leidt van de praktische tenuitvoerlegging van artikel 42, leden 2 en 7, VEU; is van mening dat dergelijke coalities, mits inclusief en gecoördineerd, kunnen dienen als legitiem instrument voor flexibele samenwerking in het kader van het GVDB; merkt op dat artikel 42, lid 6, VEU over permanente gestructureerde samenwerking restrictief wordt geïnterpreteerd, namelijk als samenwerking bij de ontwikkeling van vermogens, en niet als samenwerking op het gebied van uitvoerende en operationele aspecten; stelt daarom voor om te bekijken of operationele PESCO-projecten uit hoofde van artikel 42, lid 6, VEU een mogelijkheid zijn, onder meer op het gebied van veilige militaire communicatie, C2 en ISR-capaciteiten via in de ruimte gestationeerde Europese systemen, maar altijd in coördinatie met de NAVO en met inachtneming van het beginsel van vrijwilligheid;

Versterking van de parlementaire controle op het GVDB

84. dringt erop aan de toezichhoudende en controlerende rol van het Parlement te versterken in overeenstemming met de uitbreiding van de rol van de EU op het gebied van defensie en de verhoging van de uitgaven voor het defensiebeleid en de defensieprogramma's van de EU, met name wat betreft de uitvoering van regelgeving voor de defensie-industrie; is van mening dat de Commissie veiligheid en defensie van het Parlement een leidende rol moet spelen in dit proces; herhaalt in dat verband dat de controlerende, wetgevende en budgettaire rol van het Parlement met betrekking tot een groeiend aantal defensie-initiatieven in alle EU-instellingen, en met name de werkzaamheden in het kader van het GVDB, moet worden versterkt, onder meer door versterking van de regelmatige dialoog, de verstrekking en uitwisseling van informatie en het handhaven van permanente communicatiekanalen met de VV/HV, de commissaris voor Defensie en Ruimtevaart, de Europese Rekenkamer en de bevoegde organen van het Parlement; beveelt aan dat de relevante parlementaire commissies waar nodig regelmatig op de hoogte worden gehouden van de laatste inlichtingen, onder voorbehoud van passende veiligheidsonderzoeken; wijst op de oprichting van zijn eigen Bijzondere Commissie inzake het EUDS, waarin het Parlement zijn visie presenteert voor de versterking van het vermogen van de EU om FIMI en andere hybride dreigingen en aanvallen op te sporen, te ontmoedigen en te bestrijden;
85. verzoekt het Europees Parlement en de nationale parlementen een gestructureerde dialoog tot stand te brengen over de uitvoering van het GVDB en het toezicht op de Europese defensie-uitgaven, met als doel de transparantie en verantwoording van en het vertrouwen van het publiek in het GVDB te verbeteren; merkt op dat de samenwerking tussen de Commissie veiligheid en defensie van het Parlement en de veiligheids- en defensiecommissies van de nationale parlementen van de EU-lidstaten moet worden uitgebreid om te komen tot een gemeenschappelijk begrip van dreigingen en samenwerking bij wetgevingswerkzaamheden om een snelle opschaling van de defensievermogens van de EU mogelijk te maken; wijst erop dat soortgelijke parlementaire commissies in de kandidaat-lidstaten hier waar mogelijk ook bij moeten worden betrokken;
-
- ◦
86. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de Europese Raad, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de voorzitter van de Commissie en de bevoegde commissarissen, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, de voorzitter van de Parlementaire Vergadering van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, de veiligheids- en defensieagentschappen van de EU, de regeringen en parlementen van de lidstaten en de regeringen en parlementen van partnerlanden.

TOELICHTING

Het dreigingslandschap voor de Unie is het afgelopen jaar verder verslechterd. Rusland heeft zijn aanvalsoorlog tegen Oekraïne geïntensiveerd en kreeg daarvoor extra steun van zijn bondgenoten, zoals Noord-Korea, Iran, Belarus en China. Zoals verwacht is Rusland niet in vrede geïnteresseerd. Het land heeft zijn hybride oorlog tegen Europa voortgezet en zelfs opgevoerd, onder meer in Moldavië en Georgië en op de Westelijke Balkan. Tegelijkertijd staat Europa steeds meer alleen door het toenemende isolationisme van de regering-Trump en haar weifelende houding ten aanzien van de NAVO, Europa, het multilateralisme en de op regels gebaseerde orde. De zeer volatiele situatie in het Midden-Oosten en Noord-Afrika brengt de Europese veiligheid nog meer in het gedrang. De Europese respons op de verschillende conflicten heeft onze positie en ons vermogen om onze strategische belangen te beschermen, geschaad.

Ondanks ongekende uitgavenstijgingen, garanties voor de capaciteit van de NAVO en een opschaling van de Europese industrie zijn we nog steeds onvoldoende voorbereid op wat zou kunnen komen, en onze afschrikking volstaat niet om Rusland tegen te houden om onze militaire paraatheid te testen, of erger.

Europa blijft voor tal van uitdagingen staan: de verantwoordelijkheid voor steun aan Oekraïne op zich nemen, omdat het niet alleen onze morele plicht is maar ook een langetermijninvestering in onze eigen veiligheid, waarbij we tegelijkertijd de productie moeten opvoeren, nieuwe oorlogstactieken moeten leren, onze eigen voorraden moeten aanvullen, maatschappelijke veerkracht moeten opbouwen en diepgaande structurele hervormingen moeten doorvoeren om de autonomie, het concurrentievermogen, de integratie en het innovatietempo van de EDTIB op lange termijn te vergroten.

Het leiderschap van de Unie op het gebied van de versterking van de EDTIB is uiterst noodzakelijk en bijzonder welkom, maar in het verslag wordt uiteengezet dat de huidige — weliswaar ambitieuze — oplossingen geen zoden aan de dijk zetten voor de reeds lang bestaande structurele problemen die de volledige uitvoering van het GVDB in de weg staan, onder meer met betrekking tot militaire doctrine, versnippering, politieke eenheid en het ontbreken van een gemeenschappelijke dreigingsperceptie. In het ontwerpverslag worden de huidige “GVDB-missies en -operaties” geëvalueerd, en wordt erop aangedrongen meer praktische uitvoering te geven aan de andere aspecten van het GVDB, namelijk met betrekking tot collectieve defensie en het streven naar een echte Europese defensie-unie. Er wordt benadrukt dat een goed functionerende pan-Europese interne defensiemarkt en adequate en maatschappelijk aanvaardbare Europese financieringsoplossingen noodzakelijk zijn.

In het verslag wordt erop gewezen dat het gebrek aan eenheid tussen de lidstaten heeft geleid tot coalities van bereidwillige landen, maar dat dergelijke initiatieven idealiter een plaats binnen de EU-structuren moeten krijgen door middel van een operationele vorm van permanente gestructureerde samenwerking. In het verslag wordt gesteld dat de huidige context ertoe noopt de architectuur van het GVDB opnieuw te bekijken of minstens volledig uitvoering te geven aan het huidige GVDB in zijn totaliteit. Er worden in dat verband een aantal praktische aanbevelingen gedaan.

Dit is het eerste verslag van SEDE over het GVDB sinds SEDE de status van volwaardige commissie kreeg. De rapporteur heeft met tal van uiteenlopende gesprekspartners gesproken. Zij hebben allemaal gewezen op het belang van een toekomstgerichte visie van het Parlement met betrekking tot het GVDB, maar velen onder hen erkenden dat zij weinig vertrouwd waren met het jaarverslag inzake het GVDB. Deze bijdragen zijn van groot belang geweest bij het opstellen van dit verslag.

In het verslag wordt erkend dat de geloofwaardigheid van de Europese afschrikking en defensie niet alleen ligt in de materiële vermogens, maar ook in de politieke eenheid en de moed en vastberadenheid om op te treden. Het verslechterende mondiale veiligheidslandschap noopt tot actie. We moeten verdere stappen zetten met het oog op een echt Europees gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid: als het nu niet gebeurt, wanneer dan wel?

BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur in het verslag input te hebben opgenomen over aangelegenheden in verband met het onderwerp van het dossier die in het kader van de opstelling van het verslag tot op het moment van goedkeuring ervan in de commissie door hem is ontvangen van de volgende belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister⁸ vallen, of van de volgende vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades:

1. Belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister vallen
NATO.
EEAS (Service for Foreign Policy Instruments).
European Policy Centre.
EEAS (Peace, Security and Defence).
DG DEFIS.
Centre for European Policy Studies.
EEAS (Civilian Operations Headquarters).
EEAS (EU Intelligence and Situation Centre).
European Commissioner for Defence and Space.
2. Vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur.

De rapporteur verklaart dat aan natuurlijke personen die met hun naam en/of functie in de lijst worden vermeld privacyverklaring nr. 484 van het Europees Parlement (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>) is verstrekt, waarin de voorwaarden voor de verwerking van hun persoonsgegevens en de rechten in verband met die verwerking worden toegelicht.

⁸ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	3.12.2025
Uitslag eindstemming	+: 23 -: 9 0: 3
Bij de eindstemming aanwezige leden	Petras Auštrevičius, Marc Botenga, Tobias Cremer, Elena Donazzan, Alberico Gambino, Raphaël Glucksmann, Christophe Gomart, György Hölvényi, Merja Kyllönen, Vangelis Meimarakis, Ana Catarina Mendes, Sven Mikser, Hannah Neumann, Andrey Novakov, Reinis Pozņaks, Marjan Šarec, Mārtiņš Staķis, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Riho Terras, Pierre-Romain Thionnet, Reinier van Lanschot, Roberto Vannacci, Alexandr Vondra
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Vasile Dîncu, Engin Eroglu, Michael Gahler, Marina Measure, Thijs Reuten, Cristian Terheș, Marta Wcisło, Isabel Wiseler-Lima, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Bij de eindstemming aanwezige leden als bedoeld in art. 216, lid 7, van het Reglement	Klara Dostalova, Verena Mertens, Volker Schnurrbusch

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

23	+
ECR	Reinis Pozņaks, Cristian Terheș
PPE	Michael Gahler, Vangelis Meimarakis, Verena Mertens, Andrey Novakov, Marta Weislo, Isabel Wiseler-Lima, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Petras Auštrevičius, Engin Eroglu, Marjan Šarec, Marie-Agnes Strack-Zimmermann
S&D	Tobias Cremer, Vasile Dîncu, Raphaël Glucksmann, Ana Catarina Mendes, Sven Mikser, Thijs Reuten
The Left	Merja Kyllönen
Verts/ALE	Hannah Neumann, Mārtiņš Staķis, Reinier van Lanschot

9	-
ESN	Volker Schnurrbusch
PPE	Christophe Gomart, Riho Terras
PfE	Klara Dostalova, György Hölvényi, Pierre-Romain Thionnet, Roberto Vannacci
The Left	Marc Botenga, Marina Mesure

3	0
ECR	Elena Donazzan, Alberico Gambino, Alexandr Vondra

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding(en)